Rekenmakkers M4

Toelichting en Antwoorden

Auteurs

Marielle van der Borgh
Janneke Huizing
Annelies Jacobsen
Michelle Kraak
Henk van der Velde
Hans Vermeer
Magda van der Wulp

Coördinatie

Nico van Beusekom

Illustraties

Egbert Koopmans

Bekadidact

Uitgeverij Bekadidact, Baarn
ISBN 90 262 2393 5
eerste druk, tweede oplage

Basisvormgeving
LS Ontwerpers bno, Groningen

Omslag
Metamorfose ontwerpers BNO, Deventer

Vormgeving
AIGU Ontwerpstudio bno, Dronten

Toelichting

Stenvertbloks Rekenmakkers

Het vergroten van de zorgbreedte binnen de eigen groep en onder leiding van de eigen leerkracht. Dat is de bedoeling van de Stenvertbloks Rekenmakkers. Sommige kinderen die achterblijven hebben specialistische hulp nodig van een remedial teacher of orthodidacticus. Maar veel leerlingen zijn door de eigen leerkracht goed te helpen met gerichte instructie en toegespitste extra oefenstof. Rekenmakkers biedt deze in direct toepasbare vorm in de eigen groep onder leiding van de eigen leerkracht.
Kinderen die achterblijven kun je gewoonlijk niet even wat extra schriftelijke oefenstof geven en dan verwachten dat ze hun achterstand wel inlopen. Daar is interactie tussen leerkracht en leerling eigenlijk altijd onontbeerlijk bij. In Rekenmakkers komt daarom elk leerstofonderdeel systematisch aan bod, waarbij het in de eerste les steeds gaat om interactie, het samenwerken tussen leerkracht en leerling. Dat samenwerken vergt van de leerkracht in principe ongeveer tien minuten, waarna de leerling zelfstandig kan verder werken. Effectieve instructie in een kort tijdsbestek en zelfstandig werken van de leerling vormen dan ook samen de basis, waardoor de Rekenmakkers kunnen helpen om zorg op maat te bieden.

Leerlingvolgsysteem

De Stenvertbloks Rekenmakkers sluiten aan bij de toetsen van het Cito-leerlingvolgsysteem en hebben tot doel leerlingen die de rekentoetsen onvoldoende hebben gemaakt extra hulp en oefenstof te bieden. Cito duidt die toetsen aan met bijvoorbeeld M5 (Midden groep 5) en E5 (Einde groep 5). De Rekenmakkers sluiten aan bij de toetsen M3 (Midden groep 3) tot en met M8 (Midden groep 8). De reeks Rekenmakkers bestaat dan ook uit elf deeltjes, overeenkomstig de elf rekentoetsen van het Cito-leerlingvolgsysteem.
De Rekenmakkers kunnen goed worden ingezet direct nadat de halfjaarlijkse Cito-toets is afgenomen. Maar de Rekenmakkers zijn uiteraard ook inzetbaar op elk ander moment dat een leerkracht dit zinvol acht. En natuurlijk kan ook de remedial teacher gebruik maken van de Rekenmakkers-bloks.
De Rekenmakkers bieden een grote verscheidenheid aan aantrekkelijke en systematische oefenstof voor rekenvaardigheid in de groepen 3 tot en met 8. De meeste Stenvertbloks, zoals bijvoorbeeld die voor Realistisch Rekenen en voor Taal, kunnen de leerlingen zelfstandig verwerken. Daar is voor weinig kinderen echt instructie bij nodig.
Maar de Rekenmakkers zijn het meest effectief in te zetten wanneer de eigen leerkracht beperkte tijd inruimt voor gerichte instructie. De toelichting-antwoordenblokjes geven in het handleiding-gedeelte duidelijk aan hoe de samen werken-momenten hun plaats kunnen krijgen.

Leerstof

De Rekenmakkers-bloks zijn zo opgezet dat ze naast iedere reken-wiskundemethode door de kinderen gebruikt kunnen worden.
De leerstof van Rekenmakkers is overeenkomstig de indeling van het Cito onderverdeeld in de volgende categorieën:
Getallen: structuur van de telrij en van getallen, uitspraak en schrijfwijze van decimale getallen
Automatisering elementaire operaties: optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen
Hoofdrekenen: optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen, combinaties
Bewerkingen op papier: optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen, combinaties
Breuken: basiskennis en toepassingen
Verhoudingen: basiskennis en toepassingen
Procenten: basiskennis en toepassingen
Meten: lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, meetkunde
Tijd: klok en kalender: basiskennis en toepassingen
Geld: basiskennis en toepassingen
In de inhoudsopgave van ieder blok wordt naast de Cito-categorie en het rekenaspect steeds een voorbeeld gegeven. Bovendien is elke Samen Werken-les illustratief gemarkeerd.
Met deze Rekenmakkers-bloks voor de kinderen en met de bijbehorende handleidingpagina's kan de groepsleerkracht de leerlingen gericht instrueren en hen daarna zelfstandig laten werken.

Samen Werken en Zelfstandig Werken

De leerstof in Rekenmakkers sluit direct aan bij de toetsen van het Cito-leerlingvolgsysteem. Wanneer kinderen in die toets veel opgaven fout maken, volstaat het maar zelden om hen slechts wat extra te laten oefenen. De meeste kinderen moeten dan gewoonlijk opnieuw en op een aangepaste manier de leerinhoud uitgelegd krijgen. Het uitleggen van de leerkracht gebeurt in Rekenmakkers in de Samen Werken-lessen.
In de Samen Werken-lessen zijn twee zaken heel belangrijk: interactie en directe instructie. De eerste oefeningen van de Samen Werken-les maakt de leerkracht samen met het kind. Door samen de opgaven (hardop) te maken en de leerling zijn eigen denkproces hardop te laten verwoorden, ontstaat er een interactief leerproces. Daarin krijgt de leerkracht de gelegenheid zijn instructie heel nauwkeurig af te stemmen op deze specifieke leerling. Deze afstemming leidt tot adaptief onderwijzen.

In de handleiding van de Rekenmakkersbloks wordt beknopt een mogelijke aanpak per opgave beschreven. Uiteraard bepaalt de leerkracht zelf of het betreffende kind meer of nog andere instructie nodig heeft.
De Samen Werken-les gaat over in oefeningen die de kinderen zelfstandig kunnen maken. De leerkracht bepaalt het moment waarop de leerling geen instructie meer nodig heeft. De Samen Werken-les wordt dus gewoonlijk afgesloten met oefeningen, die de kinderen zelfstandig maken. Na deze eerste les volgt een tweede en soms een derde les over dezelfde leerstof. Dit zijn leerkrachtonafhankelijke lessen. Hierbij moeten de leerlingen het geleerde inslijpen en dat kan gewoonlijk zonder hulp van de leerkracht. Dat geeft het kind de mogelijkheid om onder eigen verantwoordelijkheid zijn werk aan te pakken. Het geeft de leerkracht gelegenheid en tijd om andere leerlingen extra aandacht te geven. De zelfstandig te verwerken lessen duiden we in Rekenmakkers aan met Zelfstandig Werken-lessen.

Lesopbouw

De Samen Werken-lessen hebben allemaal dezelfde lesopbouw. Ze beginnen gewoonlijk met een oefening die de leerstof op een eenvoudig niveau aanreikt, opdat de leerlingen weinig of geen fouten maken. Daardoor doen de kinderen een positieve ervaring op met het betreffende leerstofonderdeel.
De volgende opgaven bieden vervolgens een aanpak om de leerstof te gaan beheersen. Ze zijn bedoeld om in interactie tussen leerkracht en leerling te worden doorgewerkt. Meestal zal dit lesmoment tussen leerkracht en leerling(en) zich tot minder dan een kwartiertje kunnen beperken. Het gaat er hierbij om dat de leerling zicht krijgt op hoe hij te werk moet gaan met deze leerstof. In de daarop volgende oefeningen kan de leerling dan laten zien die instructie te hebben begrepen. En daarmee wordt de Samen Werken-les afgesloten.
Vervolgens moet de nieuwe aanpak worden ingeslepen. Dat kan met behulp van de Zelfstandig Werken-lessen. Want na elke Samen Werken-les volgt minstens één Zelfstandig Werken-les. Bovenstaande opzet geldt voor elk leerstofonderdeel. Wanneer daarvan wordt afgeweken, staat dat vermeld in de handleidingpagina's bij de betreffende lessen.

Aansluiting

Soms vallen leerlingen uit bij leerstof die ze eerder wel leken te beheersen. Blijkt dat tijdens de Samen Werken-les dan kan ook teruggegrepen worden op eerdere deeltjes van Rekenmakkers.

Adaptief Onderwijs

Bij adaptief onderwijs zijn een drietal kenmerken te onderscheiden.

- Het pedagogisch handelen van de leerkracht en het bevorderen van het zelfvertrouwen, gevoelens van competentie en de zelfstandige leerhouding van de leerling.
- De didactiek en de organisatie van het leerproces, gekenmerkt door effectieve instructie en verlengde instructietijd, en
- Het omgaan met verschillen tussen leerlingen.

Rekenmakkers richt zich vooral op de didactiek en de organisatie enerzijds en het inspelen op de verschillen anderzijds. Door de contexten en de opzet van de Samen Werken-taken en Zelfstandig Werken-taken probeert Rekenmakkers het pedagogisch handelen van de leerkracht en de zelfstandigheid van de leerlingen te bevorderen.

Diagnosticerend onderwijzen met het directe instructie-model.

Tijdens de Samen Werken-lessen heeft de leerkracht tot taak diagnosticerend te onderwijzen. Daarbij kan het directe instructie-model worden gebruikt. Daarbij gaat het om vijf stappen.
De leerkracht

- vertelt het kind wat het doel is van deze interactieve les;
- geeft, uitgaande van hetgeen het kind weet en kan, een oriëntatie op de te maken oefeningen;
- oefent samen met het kind hardop;
- gaat na of het kind het echt begrijpt en geeft positieve feed-back;
- laat de kinderen zelfstandig inoefenen.

De leerkracht geeft dus een nieuwe oriëntatie, helpt, oefent samen met het kind en gaat na of de leerling de oefenstof nu wel begrepen heeft.

De organisatie in de groep

De leerkracht bepaalt welke lessen uit Rekenmakkers een leerling moet maken. Dat kan na afloop van de Cito-toets of wanneer hij dat zinvol oordeelt.
De inhoudsopgave geeft aan welke les welk rekenaspect behandelt.
Onderstaand voorbeeld laat dat zien. De lessen 1 en 3 zijn Samen Werken-lessen.
De lessen 1 en 2 gaan beide over de structuur van de telrij. Enzovoorts.

	les	*titel*	*categorie*	*rekenaspect*	*voorbeeld*
S	1	**Op jacht**	getallen	structuur van de telrij	telkens 100 meer: 38 900, 40 000, 40 100
	2	**Foto's**			
S	3	**Dure dagen**	geld	basiskennis en toepassingen	teruggeven van € 15,-
	4	**Feest**			

Groepsoverzicht
Met het inhoudsoverzicht kan de leerkracht een groepsoverzicht maken en daarop aangeven welke leerlingen welke Rekenmakkers-lessen moeten maken. Dan wordt ook duidelijk of hij instructiegroepjes van meerdere kinderen kan formeren om die gezamenlijk te helpen.
Het overzichtsblad - al dan niet gekopieerd - in deze toelichting kan daarbij hulp bieden. In de eerste kolom kan de leerkracht per rekenaspect de namen noteren van de leerlingen die Rekenmakkers-lessen dienen te maken en ook aangeven welke lessen zij moeten maken.
Individueel overzicht
Op de laatste pagina van elk blokje is een illustratief overzicht opgenomen. Dat kan - al dan niet gekopieerd - voor ieder kind afzonderlijk gebruikt worden. De leerkracht kan daarop aangeven welke lessen een leerling moet maken en het kind kan de gemaakte lessen vervolgens inkleuren.
Instructietafel
Tijdens het Zelfstandig Werken geeft de leerkracht uitleg aan één of meerdere kinderen, waarschijnlijk aan de instructietafel. Na een korte uitleg gaan deze kinderen zelfstandig verder oefenen en komen andere kinderen aan de instructietafel.

Contexten

Alle leerinhouden zijn opgebouwd vanuit een aantrekkelijk en herkenbaar wereldje. Dit stimuleert de kinderen om aan de slag te gaan en door te zetten.
Zo'n context zet de oefeningen in een verband; losse sommetjes en onsamenhangende opgaven zijn ook niet levensecht. De wereldjes zijn uitnodigend en sfeervol. Bovendien zijn ze heel aantrekkelijk geïllustreerd. De attractieve wereldjes en de speelse illustraties dragen er aan bij om de kinderen te motiveren tot oefenen met vaak als lastig ervaren rekenaspecten.

Proeffase

De Stenvertbloks Rekenmakkers zijn op verschillende scholen uitgeprobeerd. De leerlingen hebben daarbij aangegeven of ze de lessen zelfstandig konden maken of hulp nodig hadden, de taken gemakkelijk of moeilijk vonden, of ze de bladen uitnodigend vonden, enzovoort. De leerkrachten hebben onder meer gelet op de duidelijkheid en hanteerbaarheid van de instructie. Al deze informatie is met zorg verwerkt.
Onze dank gaat daarbij onder meer uit naar leerlingen en leerkrachten van
De Bongerd te Almere
De Brug te Utrecht
De Kim te Almere
De Parkschool te Heerde
ROC Flevoland te Almere
De Mozaik te Oisterwijk
De Helen Parkhurstschool te Tilburg
De Julianaschool te Bussum

Voor opmerkingen en aanvullingen houden de auteurs zich aanbevolen.

Groepsregistratie

Groepsregistratie

Naam kind / Les	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															

Groepsregistratie

Naam kind Les	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															

Handleiding M4

Inhoud Rekenmakkers M4

	les	titel	categorie	aspect	voorbeeld
S	1	**Paniek in de snoepfabriek**	tellen en ordenen	vergelijken en ordenen van getallen en hoeveelheden	*Hoe lang zijn de kettingen?* *Kleur het goede aantal kraaltjes*
	2	**Kettingen rijgen**			
S	3	**Eén of tien?**	tellen en ordenen	verder en terug tellen in sprongen van 1 en van 10	*Maak sprongen van 10 vooruit.* *Spring eens terug met sprongen va* *En met sprongen van 10.*
	4	**Het vlooiencircus**			
	5	**Lente in de stad**			
S	6	**Sjaak wint chocola!**	structureren	splitsen van hele tientallen	*70 = 40 + ...*
	7	**Lachpillen!**			
S	8	**Paasbest**	structureren	splitsen van getallen in tientallen en eenheden	*48 eieren* *in dozen* — *los* *40* — *8*
	9	**Sponsorloop**			
S	10	**De snoepfabriek**	structureren	samenstellen van een getal	*40 + 3 = ...* *63 = ... + ...*
	11	**Feest op school**			
S	12	**Zegels sparen**	bewerkingen	optellen van tientallen	*40 + 30 = ...* *50 + ... = 100*
	13	**Tien tweelingen**			
S	14	**Wie wint er?**	bewerkingen	optellen	*43 + 5 = ...*
	15	**Takentijd**			

les	*titel*	*categorie*	*aspect*	*voorbeeld*
S 16	**Verkeer tellen**	bewerkingen	optellen	*40 + ... = 65* *26 + 30 + 40 = ...*
17	**Fietsvakantie**			
S 18	**Vreemde wezens**	bewerkingen	optellen	*13 + 50 = ...* *20 = 15 + ...*
19	**Grote schoonmaak**			
S 20	**Opa Bas is jarig**	bewerkingen	aftrekken	*78 - 5 = ...* *80 - .... = 77*
21	**Tiental**			
S 22	**Loten verkopen**	bewerkingen	aftrekken	*60 - 50 = ...* *78 - .... = 73*
23	**De heksenschool**			
S 24	**Waterpret**	bewerkingen	aftrekken	*.... - 3 = 37* *70 - 57 = ...*
25	**Hoe ver nog?**			
26	**In de speelgoedwinkel**			
S 27	**Mooie bloemen**	bewerkingen	vermenigvuldigen in contecten	*4 paar schoenen is .... x .... = ...*
28	**De Springplank**			
29	**Ruilen?**			
30	**Hoe ver ben je?**			

Les 1: Paniek in de snoepfabriek

Les 2: Kettingen rijgen

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
tellen en ordenen	vergelijken en ordenen van getallen en hoeveelheden	Hoe lang zijn de kettingen? Kleur het goede aantal kraaltjes

Toets M4
In *Toets M4* gaat het in *tellen en ordenen* bij *vergelijken en ordenen* om het vergelijken en ordenen van getallen en hoeveelheden.

Uitwerking
Vergelijken en ordenen van getallen en hoeveelheden is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 1: Paniek in de snoepfabriek**
Zelfstandig Werken - **Les 2: Kettingen rijgen**

Les 1: Paniek in de snoepfabriek - *Samen Werken*

Een paar kinderen rijgen mooie gekleurde kettingen. Daarbij is de 10-structuur steeds duidelijk gemarkeerd.

1 Laat de leerling hardop denken, zodat u kunt horen wat hij denkt.
  Bij de eerste opdracht moet de leerling het aantal kralen tellen.
  Telt de leerling in sprongen van 10, of van 5, 3 of 2? Zo niet, help hem daarbij.
  Ziet de leerling dat de 10-structuur steeds duidelijk is onderscheiden?
  Begrijpt de leerling uit zichzelf dat hij daardoor versneld kan tellen?
2 Hier moet de leerling bij elke ketting steeds 10 kralen geel kleuren, daarna 10 rood, enz.
  Gaat de telrij zonder moeite?
3 Opgave 3 gaat over het vergelijken van hoeveelheden: welke ketting is de langste? Kun je dat meteen zien. Waaraan zie je dat?
4 Oefening 4 vervolgt dit vergelijken van hoeveelheden

Les 2: Kettingen rijgen - *Zelfstandig Werken*

Deze les heeft vrijwel dezelfde opbouw als de vorige les.

▶ Les 3: Eén of tien?

▶ Les 4: Het vlooiencircus

▶ Les 5: Lente in de stad

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
tellen en ordenen	verder en terug tellen in sprongen van 1 en van 10	Maak sprongen van 10 vooruit. Spring eens terug met sprongen van 1. En met sprongen van 10.

Toets M4
In *Toets M4* gaat het om verder tellen en terug tellen in sprongen van 1 en van 10 vanaf een willekeurig getal.

Uitwerking
Verder tellen en terug tellen in sprongen van 1 en van 10 is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 3: Eén of tien?**
Zelfstandig Werken - **Les 4: Het vlooiencircus**
Zelfstandig Werken - **Les 5: Lente in de stad**

Les 3: Eén of tien? - *Samen Werken*

1 Bij opgave 1 staat een spelbord - een speelse getallenlijn - waarop de leerling de 10-tallen moet noteren. Heeft de leerling al gauw door dat hij steeds het tiental moet noteren?
2 De leerling kan bij deze sprongen eventueel gebruik maken van de 'getallenlijn' van oefening 1. Stimuleer de leerling om niet één voor één, maar verkort te tellen.
3 Stimuleer de leerling zo nodig om weer verkort te tellen bij deze oefening. Het gaat nu niet meer alleen over afgeronde tientallen, maar ook de tussenliggende getallen komen nu aan bod, ook met terugtellen.
4 Nu ontbreekt de visuele steun. Maar het spelbord op de linkerpagina kan eventueel steun geven.

Les 4: Het vlooiencircus - *Zelfstandig Werken*

In deze les gaat het vooral om het vooruit en achteruit springen met 1 en 10.
De laatste oefening gaat in op het ordenen van getallen.

Les 5: Lente in de stad - *Zelfstandig Werken*

Deze les laat weer op een andere wijze springen en ordenen. Daarbij zijn de slingers als getallenlijnen gebruikt.

► Les 6: Sjaak wint chocola!

► Les 7: Lachpillen!

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
structureren	splitsen van hele tientallen	70 = 40 + ...

Toets M4
In *Toets M4* gaat het onder meer om het splitsen van hele tientallen op dezelfde wijze als het splitsen onder de 10.

Uitwerking
Het *splitsen van hele tientallen* is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 6: Sjaak wint chocola!**
Zelfstandig Werken - **Les 7: Lachpillen!**

Les 6: Sjaak wint chocola! - *Samen Werken*

Sjaak heeft chocoladerepen gewonnen. Zijn moeder zegt dat hij die moet delen met zijn zusje.
Maar hoe moet Sjaak delen?

1 Laat de leerling hardop denken. Als Sjaak 3 repen (van de 7) neemt, hoeveel krijgt zijn zusjes er dan? En als hij er 7 neemt, hoeveel zijn er dan nog voor zijn zusje?
Zodra de leerling de opgave begrijpt, laat hem deze dan zelfstandig verder verwerken.
2 Nu gaat het niet meer om de hele reep, maar om de stukjes die er in een reep zitten.
Hoeveel zijn dat er in deze repen?
Telt de leerling hierbij verkort?
3 Gaat de leerling nog tellen? Of heeft hij al gauw de relatie tussen de tientallen (van de stukjes) en de eenheden (van de repen) door?
4 Laat de leerling horizontaal werken. Dus van repen naar stukjes.
Laat de leerling eventueel gebruik maken van de illustratie door bijvoorbeeld met de wijsvinger het aantal repen te bedekken.
Trek de parallel tussen de lossen(repen) en tientallen (stukjes)
5-6 Nu gaat het om splitsen zonder ondersteuning van een illustratie.

Les 7: Lachpillen! - *Zelfstandig Werken*

Deze les geeft speelse oefeningen met splitsen.
De laatste oefening is door zijn notatievorm wel wat moeilijker.

► Les 8: Paasbest

► Les 9: De sponsorloop

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
structureren	splitsen van getallen in tientallen en eenheden	48 eieren in dozen: 40 los: 8

Toets M4
In *Toets M4* gaat het splitsen van hele tientallen en het splitsen van getallen groter dan 10 in tientallen en eenheden.

Uitwerking
Het *splitsen van hele tientallen* en *het splitsen van getallen groter dan 10* is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 8: Paasbest**
Zelfstandig Werken - **Les 9: De sponsorloop**

Les 8: Paasbest - *Samen Werken*

De hazen zijn bezig met de voorbereiding van de paasdagen. Ze schilderen eieren en verpakken 10 eieren in 1 doos.

1 Vraag de leerling hoe hij erachter kan komen hoeveel dozen de haas nodig heeft.
  Stimuleer om groepjes van 10 te maken.
2 Benadruk dat '3 dozen' betekent: 3 dozen met elk 10 eieren.
3 Telt de leerling vanuit zichzelf in tientallen: *10 - 20 - 30*, enz. ?
  Gaat dat niet vanzelf, doe de oefening dan hardop voor.
4 Laat de leerling duidelijk dozen van 10 tekenen en losse eieren.

Les 9: De sponsorloop - *Zelfstandig Werken*

Op de sponsorkaart zijn gemakkelijk rijen van 10 te herkennen. Dat stimuleert het tellen in tientallen.
De laatste oefeningen gaan weer zonder visuele ondersteuning.

► Les 10: De snoepfabriek

► Les 11: Feest op school

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
structureren	samenstellen van een getal	40 + 3 = ...
		63 = ... + ...

Toets M4
In *Toets M4* gaat het bij *structureren - samennemen* om het samenstellen van een getal onder de 100 door samenneming van tientallen en eenheden.

Uitwerking
Structureren - samennemen is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 10: De snoepfabriek**
Zelfstandig Werken - **Les 11: Feest op school**

Les 10: De snoepfabriek - *Samen Werken*

In de snoepfabriek worden snoepjes verpakt in rolletjes en blisters van 10.

1-2 Laat de leerling hardop denken. Omcirkelt hij steeds een tiental snoepje en voegt hij daar de losse bij tot 43? Of telt hij alles achter elkaar? Met het grote risico dat hij de tel kwijt raakt. Stimuleer het tellen met sprongen van 10.

3 Nu is er geen ondersteuning meer van de illustratie. Help de leerling eventueel door te verwijzen naar de getallen bij de drop. Hoeveel rolletjes zijn er? En hoeveel losse dropjes?

4-6 Hierbij is dezelfde opbouw als bij de eerste oefeningen.

Les 11: Feest op school - *Zelfstandig Werken*

In deze wordt er niet meer met snoep gestructureerd.
Nu gaat het om spelletjes op school.

Les 12: Zegels sparen

Les 13: Tien tweelingen

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	optellen van tientallen	40 + 30 = ...
		50 + ... = 100

Toets M4

In *Toets M4* gaat het bij *bewerkingen - optellen* om het optellen van tientallen, waarbij de uitkomst niet groter is dan 100.

Uitwerking

Bewerkingen - optellen is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 12: Zegels sparen**

Zelfstandig Werken - **Les 13: Tien tweelingen**

Les 12: Zegels sparen - *Samen Werken*

Bij de kassa van supermarkten kun je zegeltjes krijgen. Die zitten altijd op een grote rol. De caissière moet daar de zegels vanaf halen.

1-2 Laat de leerling hardop denken. Eerst gaat het erom dat de leerling op de rol boven de kassa de 10-tallen invult. Kiest de leerling er meteen voor om met sprongen van 10 te werken?
Stimuleer dat zo nodig.

3-4 Waarschijnlijk geeft de zegelrij bovenaan deze bladzijde al voldoende steun. Maar de leerling kan ook gebruikmaken van de kralenketting.

7 Deze notatievorm maakt de opgave voor sommige leerlingen lastig. Opgave 5 met de zegels is eigenlijk dezelfde opgave, maar dan met illustratie.

Les 13: Tien tweelingen - *Zelfstandig Werken*

In deze les viert een dorp haar 100-jarig bestaan, waarbij tweelingen zijn uitgenodigd.
In de eerste opgaven wordt geen gebruik gemaakt van de kralenketting of lege getallenlijn. Laat de leerling die echter wel gebruiken als hij dat handig vindt. De laatste oefening is wel met getallenlijn.

► Les 14: Wie wint er?

► Les 15: Takentijd

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	optellen	43 + 5 = ...

Toets M4
In *Toets M4* gaat het onder meer om optellen van tientallen + eenheden met eenheden, waarbij de uitkomst niet groter is dan 100.

Uitwerking
Bewerkingen - optellen is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 14: Wie wint er?**
Zelfstandig Werken - **Les 15: Takentijd**

Les 14: Wie wint er? - *Samen Werken*

1 Op het spelbord aan de bovenzijde van de linkerpagina staat een telrij, die hulp kan bieden.
Eventueel kan de leerling gebruik maken van de lege getallenlijn en daarmee de opgaven uitrekenen.
De optellingen geven geen overschrijdingen van het tiental.
2 Op de getallenlijnen van opgave 2 is de opgave af te lezen. Maakt de leerling de stap ineens? Of telt de leerling de tussenstapje? Hij kan op de getallenlijn de tussenstapjes ook aangeven als dat hem helpt. Maar het doel is natuurlijk de grote sprongen ineens te maken.

Les 15: Takentijd - *Zelfstandig Werken*

In deze les worden geturfde aantallen gegeven. Is de leerling met de turfnotatie vertrouwd?
In deze les wordt verder geoefend met sprongen op de getallenlijn, zonder dat het tiental overschreden wordt.

Les 16: Verkeer tellen

Les 17: Fietsvakantie

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	optellen	40 + ... = 65
		26 + 30 + 40 = ...

Toets M4
In *Toets M4* gaat het onder meer om optellen in contexten, waarbij de uitkomst niet hoger is dan 100.

Uitwerking
Optellen in contexten is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 16: Verkeer tellen**
Zelfstandig Werken - **Les 17: Fietsvakantie**

Les 16: Verkeer tellen - *Samen Werken*

Een veelgebruikte manier van tellen in het verkeer is turven.
Die vorm is ook in les 15 gebruikt. Is de leerling vertrouwd met turven?
Het dwingt hem om met sprongetjes van 5 te tellen en te rekenen.
En wie twee '5-turfjes' samenneemt, springt met 10 tegelijk.

1-2 Laat de leerling hardop denken. Help hem zonodig met het turven.
Probeer of de leerling kan tellen in sprongen van 5 of in sprongen van 10.

3 Nu gaat het om het optellen van de gegevens van opgave 1 en 2.
De pictogrammen geven aan wat er bij elkaar geteld moet worden. Heeft de leerling dat begrepen?
Help zonodig met de lege getallenlijn.

4-5-6 Ook hier kan de lege getallenlijn worden gebruikt.
Help bij opgave 5 de leerling eventueel met het 'lezen' van het schema.
Stel daarbij vragen als:

- Hoeveel fietsen reden er 's middags?
- Hoeveel scooters reden er 's ochtends?
- Wat de betekent deze .. (*10*, de bussen die 's morgens reden)
- En die ... (*10*, de vrachtauto's die 's middags reden)

Les 17: Fietsvakantie - *Zelfstandig Werken*

In opgave 1 ontbreekt de lege getallenlijn.
Die is er weer wel bij opgave 2 en 3, maar daar zijn de opgaven dan ook ingewikkelder.

► Les 18: Vreemde wezens

► Les 19: Grote schoonmaak

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	optellen	13 + 50 = ...
		20 = 15 + ...

Toets M4

In *Toets M4* gaat het onder meer om samenvoegen, toevoegen en vergelijken.

Uitwerking

Optellen - samenvoegen, toevoegen en vergelijken is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 18: Vreemde wezens**
Zelfstandig Werken - **Les 19: Grote schoonmaak**

Les 18: Vreemde wezens - *Samen Werken*

Deze les combineert turven met het optellen van aantallen als 60 + 23 = ...
Dat turven is ook al aan de orde geweest in les 15 en 16.
Er wordt geen gebruik gemaakt van de lege getallenlijn, maar de leerling kan dat natuurlijk wel doen.

1 Kan de leerling met de turfaantallen inderdaad sprongetjes van 5 maken? Of maakt hij sprongetjes van 10 ermee?
2 In oefening 2 staan geen geturfde aantallen. Merkt de leerling dat het bij oefening 1 en 2 om dezelfde soort oefening gaat, maar met een verschillende notatiewijze?
3 Oefening 3 is vormgelijk aan oefening 1.

Les 19: Grote schoonmaak - *Zelfstandig Werken*

Oefening 2 geeft in woorden aanvulopgaven als: 20 = 15 + ...
En oefening 4 geeft aanvulopgaven als 40 + ... = 100

► Les 20: Opa Bas is jarig

► Les 21: Tiental

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	aftrekken	78 - 5 = ...
		80 - .... = 77

Toets M4

In *Toets M4* gaat het bij *bewerkingen - aftrekken* om aftrekken, waarbij het aftrektal niet groter is dan 100 en om het toepassen van aftrekken in verschillende contexten door eraf halen, aanvullen en verschil bepalen.

Uitwerking

Bewerkingen - aftrekken is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 20: Opa Bas is jarig**
Zelfstandig Werken - **Les 21: Tiental**

Les 20: Opa Bas is jarig - *Samen Werken*

Opa Bas is jarig en dat wordt gevierd!
Daarbij wordt de getallenlijn intensief gebruikt.

1 Bespreek de eerste opgave met de leerling.
   - Hoe oud is Opa Bas nu?
   - Hoe oud was Opa Bas 5 jaar geleden?

   Laat de leerling dat aangeven op de getallenlijn. Of op de kralenketting als de leerling de getallenlijn lastig vindt.

2-4 Weet de leerling het aanvangsgetal gemakkelijk te vinden? Laat hem de opgave aanwijzen op de getallenlijn en vervolgens noteren.

5-6 Hier ontbreekt de getallenlijn. Er is ook geen context meer. De leerling kan natuurlijk wel voor zichzelf steeds de getallenlijn tekenen.

Les 21: Tiental - *Zelfstandig Werken*

Deze les kan waarschijnlijk zonder hulp verwerkt worden.

► Les 22: Loten verkopen

► Les 23: De heksenschool

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	aftrekken	60 - 50 = ...
		78 - .... = 73

Toets M4

In *Toets M4* gaat het bij *bewerkingen - aftrekken* om aftrekken van getallen, waarbij het aftrektal kleiner is dan 100, en om het toepassen van het aftrekken door eraf halen, aanvullen en verschil bepalen.

Uitwerking

Bewerkingen - aftrekken is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 22: Loten verkopen**
Zelfstandig Werken - **Les 23: De heksenschool**

Les 22: Loten verkopen - *Samen Werken*

De kinderen willen op kamp en hebben daar extra geld voor nodig. Met een loterij zullen ze wel geld ophalen, verwachten ze. Alle kinderen hebben eerst 100 loten.

1-2 Na het invullen van de tientallen op de getallenlijn wordt die nog verder verkend in opgave 2. Daar staan steeds stukjes van de getallenlijn. Kan de leerling meteen met sprongen van 10 tellen?

3-6 Nu ontbreekt de getallenlijn. Maar de getallenlijn van opgave 1 kan natuurlijk wel gebruikt worden als de leerling dat nodig heeft.

Les 23: De heksenschool - *Zelfstandig Werken*

In deze les is de getallenlijn weer belangrijk. Alleen bij opgave 3 en 4 ontbreekt die. Dat zijn echter opgaven als oefening 1 en 2, maar dan zonder context.

▶ Les 24: Waterpret

▶ Les 25: Hoe ver nog?

▶ Les 26: In de speelgoedwinkel

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	aftrekken	.... - 3 = 37
		70 - 57 = ...

Toets M4
In *Toets M4* gaat het bij *bewerkingen - aftrekken* om het aftrekken van getallen, waarbij het aftrektal kleiner is dan 100, en om het toepassen van het aftrekken door eraf halen, aanvullen en verschil bepalen.

Uitwerking
Bewerkingen - aftrekken is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 24: Waterpret**
Zelfstandig Werken - **Les 25: Hoe ver nog?**
Zelfstandig Werken - **Les 26: In de speelgoedwinkel**

les 24: Waterpret - *Samen Werken*

1-4 Bij opgave 1 moet de leerling een getallenlijn invullen die bij de andere opgaven van pas kan komen.
5 Deze opgave moet heel goed worden gelezen. Je hebt 3 beurten gehad. Nu heb je er nog 37 over Hoeveel had je er eerst? Dan moet je dus aanvullen met die 3. En niet aftrekken van de 37.
Je kunt ook zeggen: Nu heb je er nog 37. Je hebt er al 3 verbruikt. Hoeveel beurten kon je dus eerst gaan zwemmen? Ook dan moet je aanvullen, en niet aftrekken: .... - 3 = 37.

Les 25: Hoe ver nog? - *Zelfstandig Werken*

De eerste opgave is voorgedaan en staat op de getallenlijn bij de tekening er boven.
Op de lege getallenlijn moet je dus die 70 rechts zetten en met sprongen terug gaan.
Als de leerling dat door heeft, kan hij de overige opgaven zonder hulp maken.

Les 26: In de speelgoedwinkel - *Zelfstandig Werken*

Bij opgave 1 en 3 staat de getallenlijn bij het begin om de leerling nog even te laten ervaren: kijk, zo gaat dat.
Maar verder worden de oefeningen zonder getallenlijn aangeboden.

► Les 27: Mooie bloemen

► Les 28: De Springplank

► Les 29: Ruilen

categorie	*aspect*	*voorbeeld*
bewerkingen	vermenigvuldigen in contexten	4 paar schoenen is .... x .... = ...

Toets M4

In *Toets M4* gaat het bij *bewerkingen - vermenigvuldigen* om het herkennen van een vermenigvuldiging, met name uit de tafels van 2. , 5 en 10 en om het uitvoeren van daarbij aansluitende vermenigvuldigingen in contexten.

Uitwerking

Bewerkingen - vermenigvuldigen is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 27: Mooie bloemen**
Zelfstandig Werken - **Les 28: De Springplank**
Zelfstandig Werken - **Les 29: Ruilen**

Les 27: Mooie bloemen - *Samen Werken*

Een vermenigvuldiging is een herhaalde optelling.
Dat ervaren de leerlingen als ze op de (lege) getallenlijn de opgaven gaan tekenen.

1 Doe de eerste opgaven samen. Laat de leerling daarbij hardop denken.
De leerling telt waarschijnlijk meteen in tientallen. Dat is ook bedoeling.
Als een leerling daar moeite mee heeft, dan kunt u de bosjes van 10 bloemen ook samen op de getallenlijn tellen en kleuren. De leerling moet vervolgens zelf de vermenigvuldiging kiezen die hoort bij de opgave.

Les 28: De Springplank - *Zelfstandig Werken*

Deze les biedt een verdere mogelijkheid tot inoefenen. Bij opgave 4 is ruimte open gelaten om daar de getallenlijnen te kunnen gebruiken.

Les 29: Ruilen - *Zelfstandig Werken*

Deze les heeft dezelfde opzet als de lessen 27 en 28.
De leerling zal hem daarom waarschijnlijk zelfstandig kunnen verwerken.

Aantekeningen

Rekenmakkers M4

Antwoorden

Auteurs

Marielle van der Borgh
Janneke Huizing
Annelies Jacobsen
Michelle Kraak
Henk van der Velde
Hans Vermeer
Magda van der Wulp

Coördinatie

Nico van Beusekom

Illustraties

Egbert Koopmans

Bekadidact

Stenvertblok

Toelichting en Antwoorden
ISBN 90 262 2393 5

Uitgeverij Bekadidact, Baarn
ISBN 90 262 2334 X
eerste druk, tweede oplage

Basisvormgeving
LS Ontwerpers bno, Groningen

Omslag
Metamorfose ontwerpers BNO, Deventer

Vormgeving
AIGU Ontwerpstudio bno, Dronten

Inhoud Antwoorden

Paniek in de snoepfabriek

In de fabriek van Henk worden snoepkettingen gemaakt. Soms zijn ze kort en soms zijn ze heerlijk lang. Maar wat is er aan de hand? Alle machines zijn stuk. Nu moet Henk zelf zijn kettingen rijgen en ook nog bekijken hoe lang ze zijn. Daar kan hij wel wat hulp bij gebruiken!

1 Hoe lang zijn de kettingen? Schrijf het maar op de kaartjes.

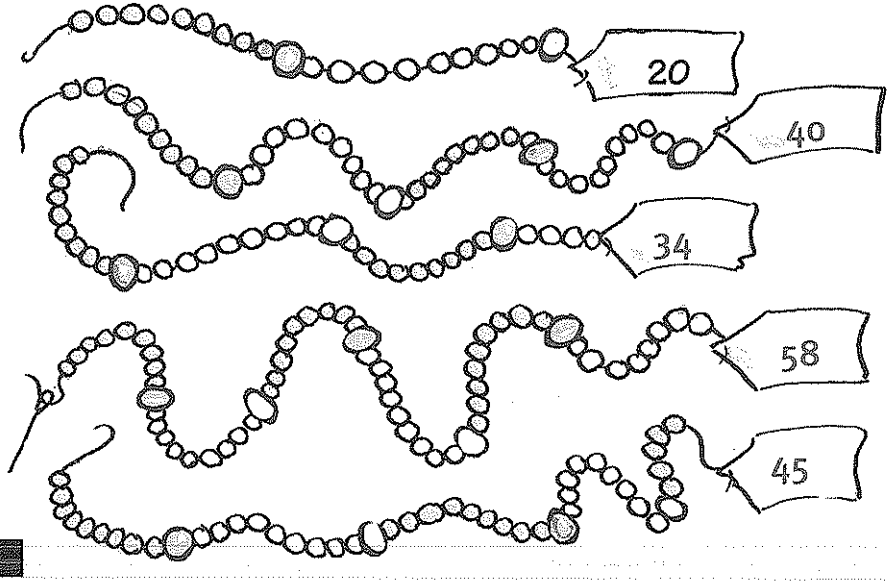

2 Henk rijgt nu zelf de kettingen. Eerst 10 gele en dan 10 rode snoepjes, steeds weer. Help hem maar. Op het kaartje staat hoelang de ketting moet zijn.

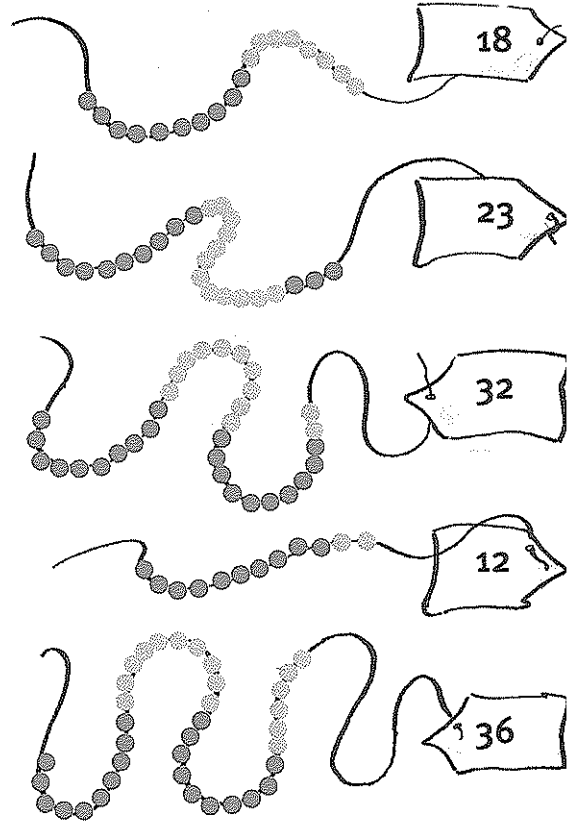

Naam .....

3 **Henk legt de snoepkettingen mooi neer in de winkel.**
Eerst de kortste. De langste ligt helemaal achteraan.
Help Henk maar en teken ze in de hokjes.
Kijk eerst hoe lang de kettingen zijn en schrijf dat op.

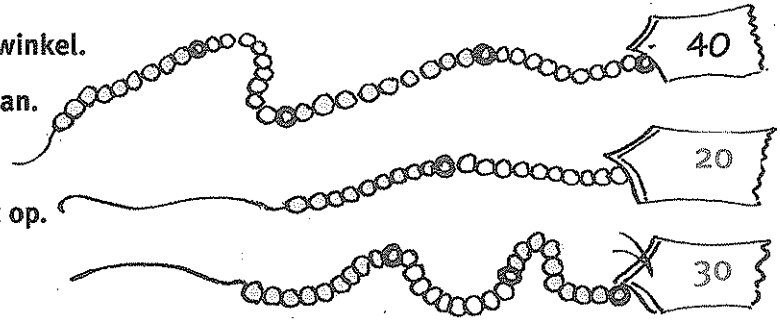

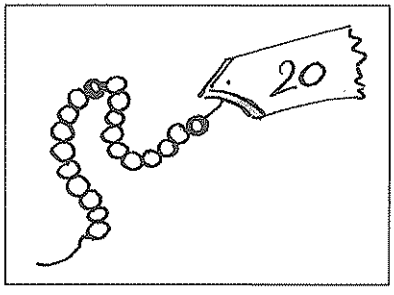

De leerling tekent hier de 30-ketting.

De leerling tekent hier de 40-ketting.

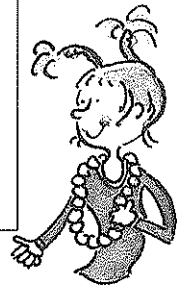

4 **Hoe lang zijn deze kettingen?**
Teken ze mooi in de hokjes.

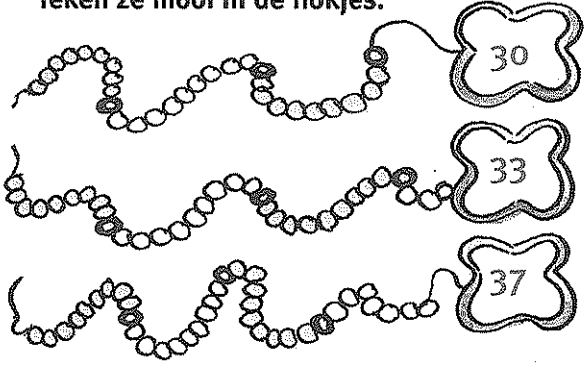

De leerling tekent hier de 30-ketting.

De leerling tekent hier de 33-ketting.

De leerling tekent hier de 37-ketting.

Kettingen rijgen

Amke en Renske rijgen kettingen.
Ze maken het liefst lange,
gekleurde kettingen.
Ze hebben er al heel wat gemaakt.

1 Hoeveel kralen heeft elke ketting?

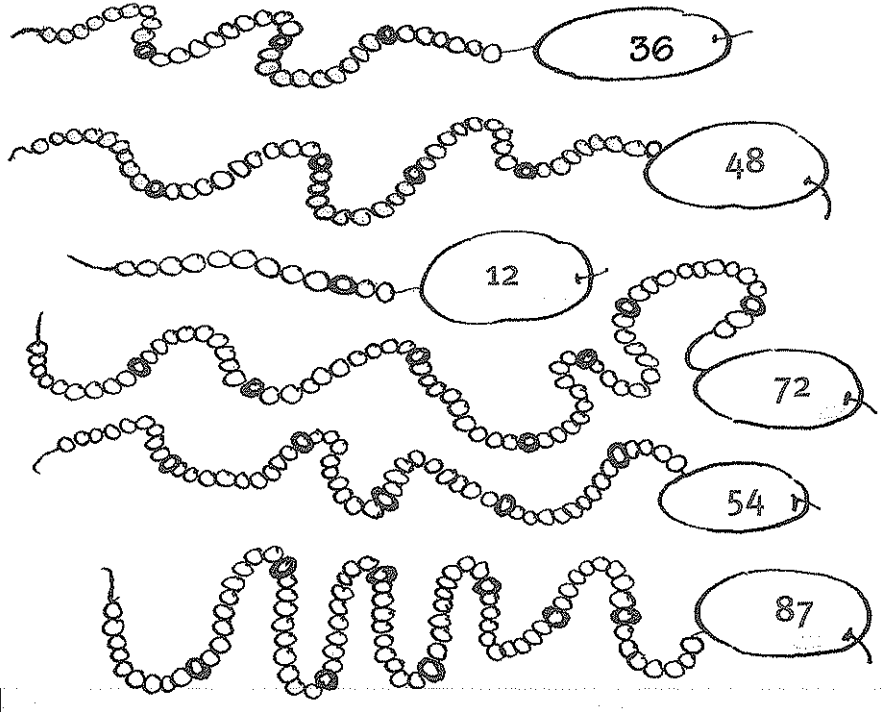

2 Doe je mee?

Kleur het goede aantal kraaltjes.

Eerst 10 geel en dan 10 rood.

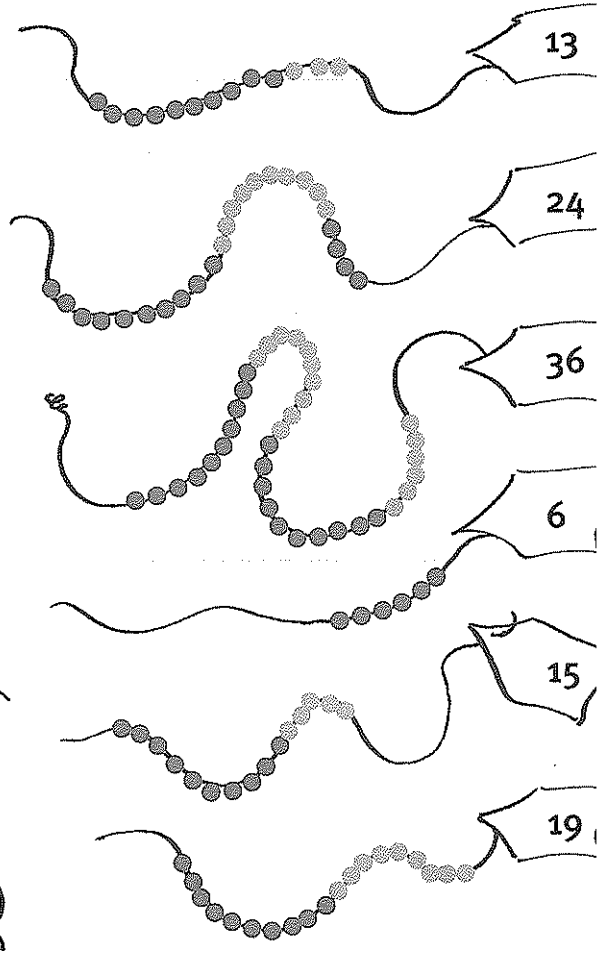

Naam .....

3 **Amke en Renske vinden lange kettingen het mooist. Amke maakt drie kettingen. Welke ketting heeft de minste kralen? Kijk eerst hoe lang de kettingen zijn en teken ze dan goed.**

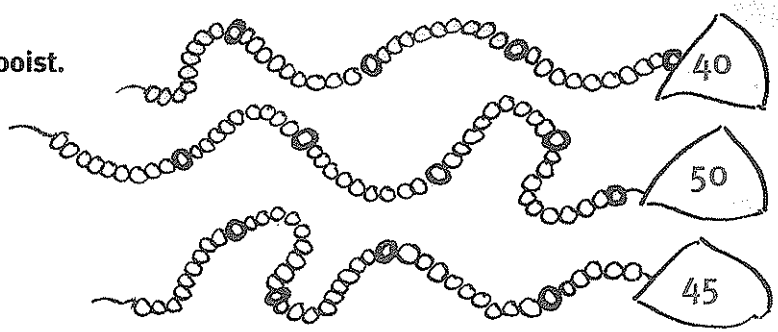

4 **Waar zijn de meeste kralen?**

Kleur dat bordje.

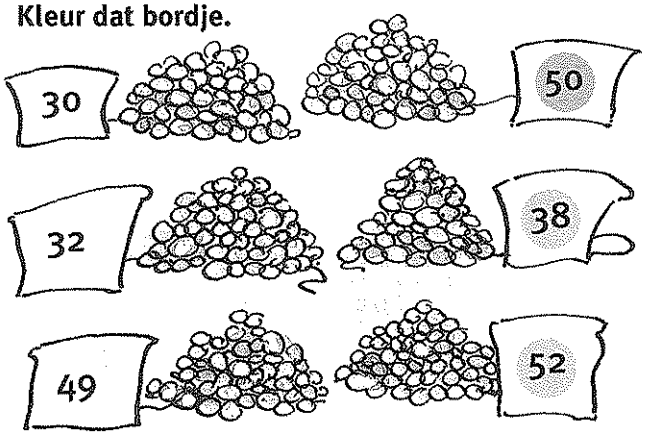

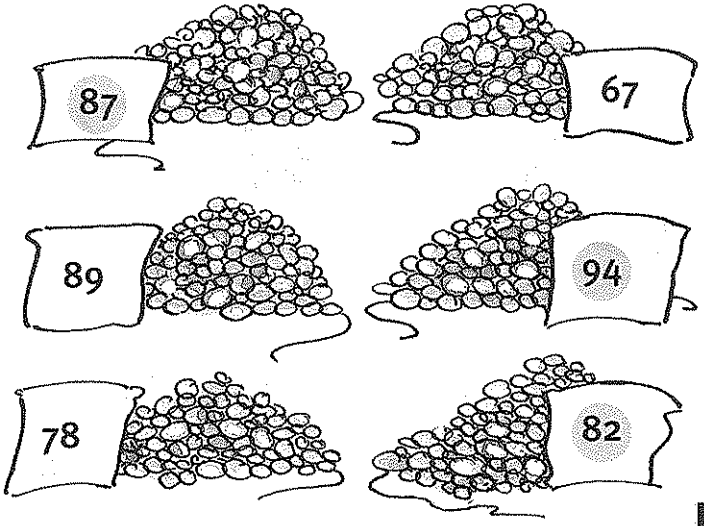

Eén of tien?

1 Schrijf in de dik omrande vakjes het goede getal.

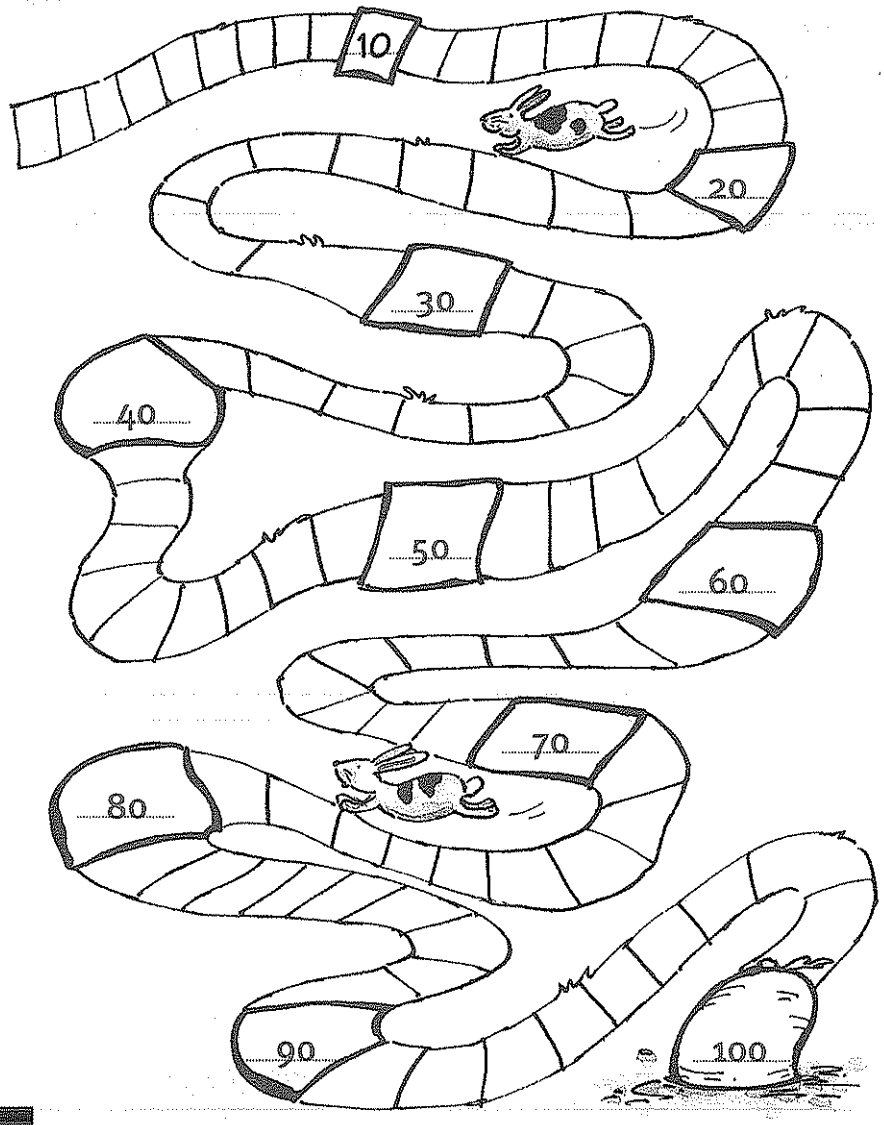

2 Eli en Achim spelen '1 of 10'. Ken je dat spel? Soms komt erbij. Soms moet je terug. Eli en Achim trekken steeds een kaart. Het kaartje zegt waar de pion komt. Vul dat in.

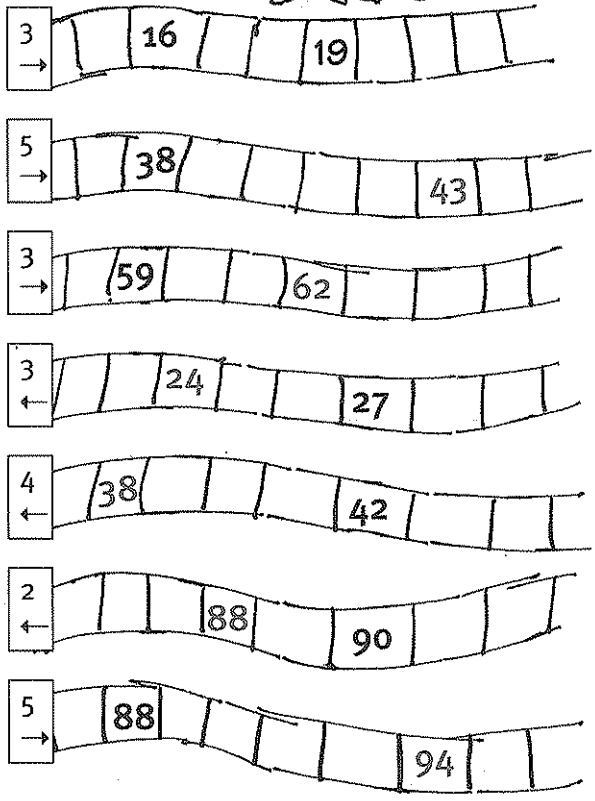

Naam .....

3 Soms maken Eli en Achim sprongen van 10.

Waar komt de pion dan te staan? Vul de getallen maar in.

3 sprongen van 10 →

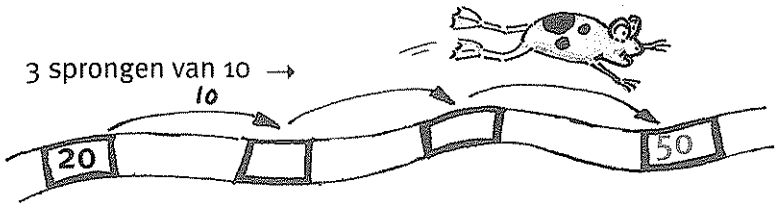

2 sprongen van 10 →

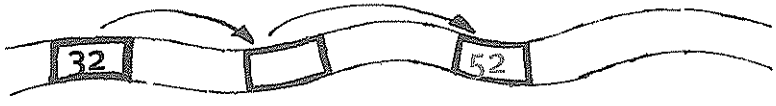

4 sprongen van 10 →

3 sprongen van 10 ←

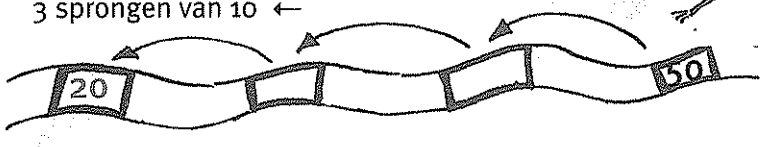

3 sprongen van 10 ←

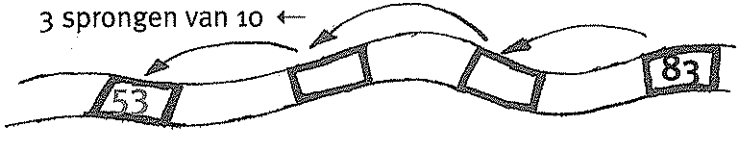

3 sprongen van 10 ←

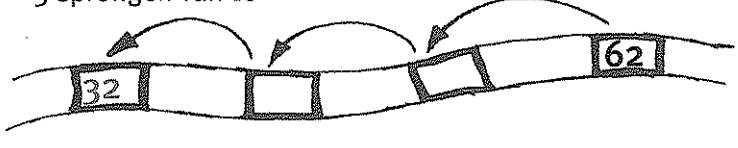

4 Spring maar verder met 1 of 10.

13 - 14 - 15 - 16 - 17

8 - 9 - 10 - 11 - 12

33 - 43 - 53 - 63 - 73

41 - 51 - 61 - 71 - 81

20 - 21 - 22 - 23 - 24

28 - 29 - 30 - 31 - 32

44 - 54 - 64 - 74 - 84

12 - 22 - 32 - 42 - 52

4 Vlooiencircus

Tim trekt het hele land door met zijn circus. Zijn beestjes kunnen zo goed springen, dat heb je nog nooit gezien!

1 Dit is Max.

Max is maar klein,

sprongen van 1 vindt hij fijn.

Spring maar mee!

25	26	27	28	29
30	31	32	33	34
85	86	87	88	89
69	70	71	72	73
48	49	50	51	52

2 Dit is Ilse.

Ilse springt vlug

in sprongen van 1 terug!

64	65	66	67	68
52	53	54	55	56
28	29	30	31	32
95	96	97	98	99
39	40	41	42	43

3 Dit is Willem.

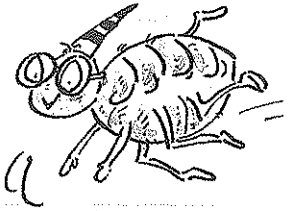

Willem maakt sprongen van 10,

Zoiets heb je nog nooit gezien.

Spring maar mee!

10	20	30	40	50
44	54	64	74	84
29	39	49	59	69
22	32	42	52	62
35	45	55	65	75

4 *Karin maakt sprongen van 10.*

Dat doet ze achteruit

en dus kan ze niks zien.

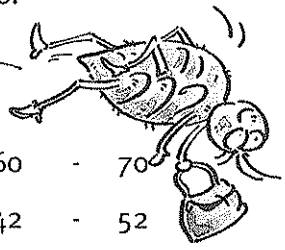

30	40	50	60	70
12	22	32	42	52
56	66	76	86	96
60	70	80	90	100
44	54	64	74	84

Naam .....

5 **Soms zet Tim alle beesten op de lijn.**

Dan gaan ze samen springen,

dat vinden ze fijn!

Spring maar mee!

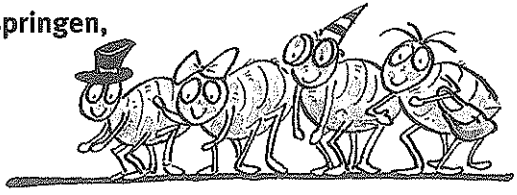

21 - 22 - 23 - 24 - 25

38 - 39 - 40 - 41 - 42

20 - 30 - 40 - 50 - 60

51 - 61 - 71 - 81 - 91

27 - 28 - 29 - 30 - 31

88 - 89 - 90 - 91 - 92

40 - 41 - 42 - 43 - 44

18 - 19 - 20 - 21 - 22

13 - 23 - 33 - 43 - 53

25 - 35 - 45 - 65 - 75

69 - 70 - 71 - 72 - 73

6 **Wie springt er het verst?**

Kleur het goede rondje.

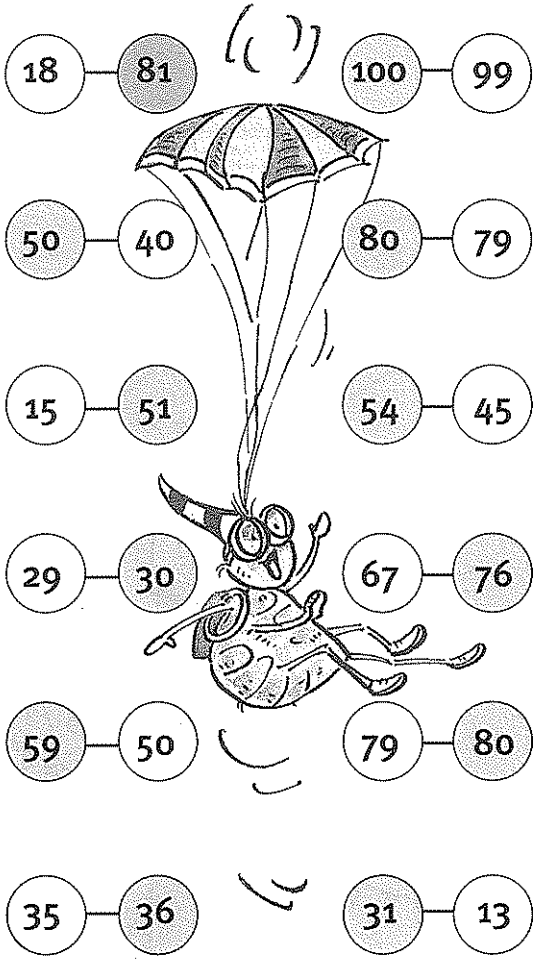

Lente in de stad

Als het lente wordt, is het altijd overal feest.

Ook in het stadje van Roos, wat ziet alles er mooi uit.

Overal hangen slingers, bloemen en ballonnen.

1 Help maar mee versieren. Maak de slingers af.

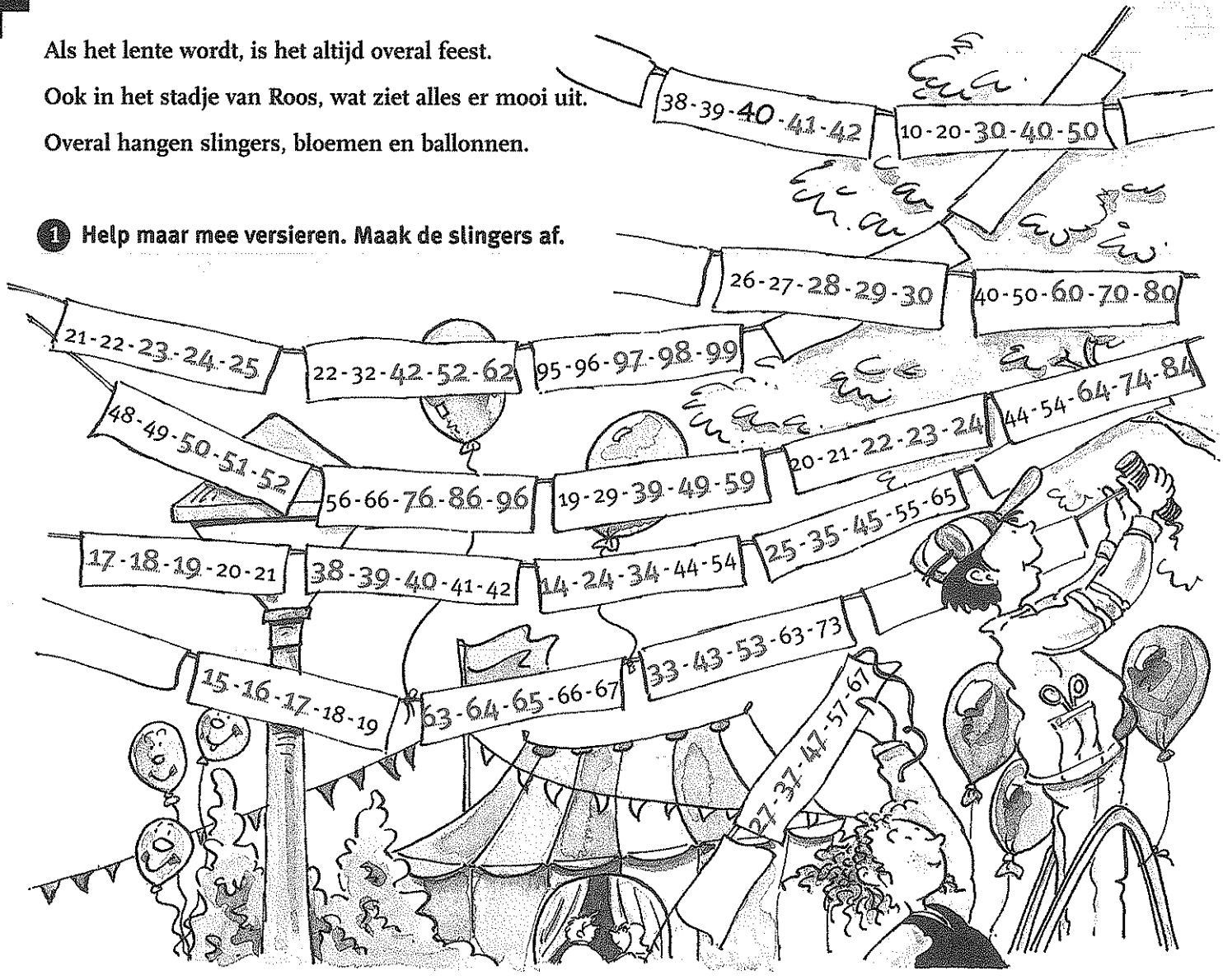

Naam .....

2 Roos heeft de ballonnen mooi opgehangen. Maar er vlogen er een paar weg. Hang de ballonnen weer op de goede plek.

3 Hang de bloemetjes op de goede plaats.

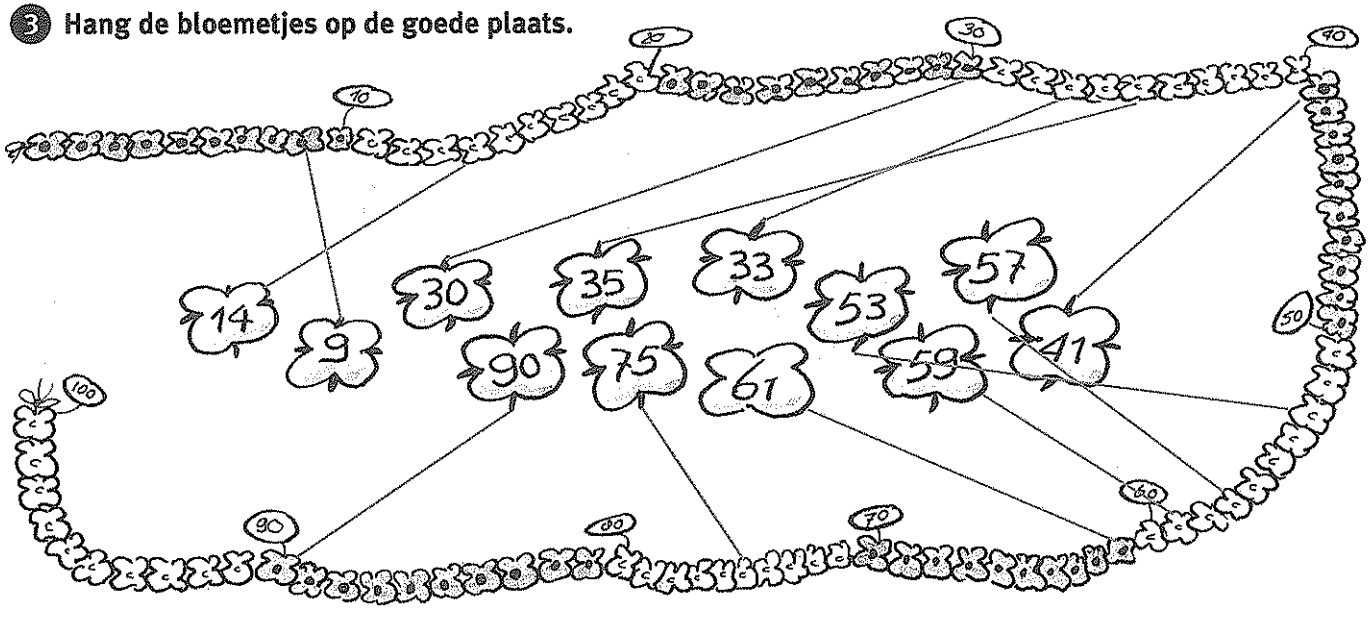

Sjaak wint chocola!

Sjaak wint een prijsvraag.
Hij krijgt repen chocola.
'Je moet ze delen met je zus,'
zegt zijn moeder.

1 Verdeel de repen.

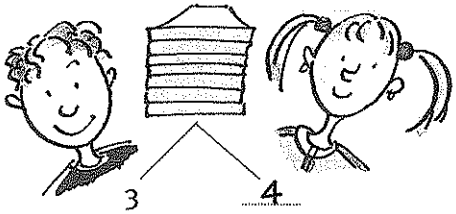

3	4
2	5
5	2
6	1
4	3
0	7
1	6
7	0

2 Sjaak pakt de repen uit.
Hoeveel stukjes zitten er in 1 reep? 10

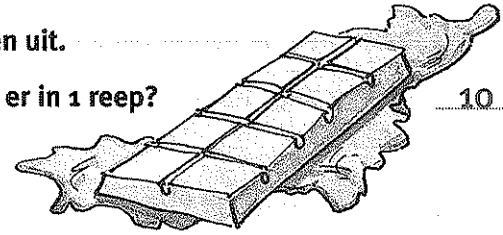

3 Hoeveel repen zijn dit? Hoeveel stukjes is dat?

3 repen
30 stukjes

6 repen
60 stukjes

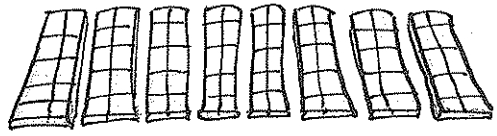

8 repen
80 stukjes

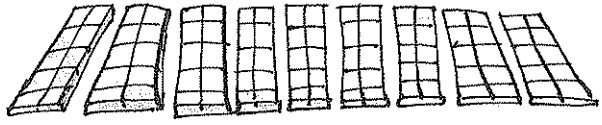

9 repen
90 stukjes

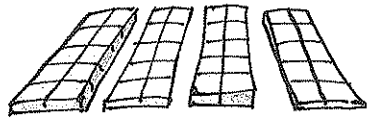

4 repen
40 stukjes

Naam .....

4 Deelt Sjaak wel goed?

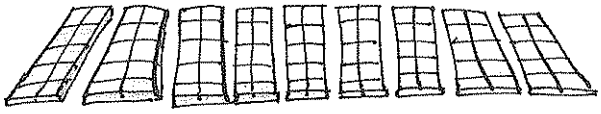

9 repen		90 stukjes	
6	3	60	30
2	7	20	70
4	5	40	50
3	6	30	60
7	2	70	20
9	0	90	0
1	8	10	80
1	8	10	80

5 Splits maar.

8		80	
3	5	30	50
6	2	60	20
1	7	10	70
7	1	70	10
4	4	40	40
0	8	0	80
8	0	80	0
2	6	20	60

6 Splits maar.

4		40		5		50	
1	3	10	30	3	2	30	20
6		60		3		30	
3	3	30	30	1	2	10	20
7		70		8		80	
2	5	20	50	4	4	40	40

7 Lachpillen!

Dokter Gein maakt lachpillen!
Hoe meer je er slikt,
hoe langer je lacht.

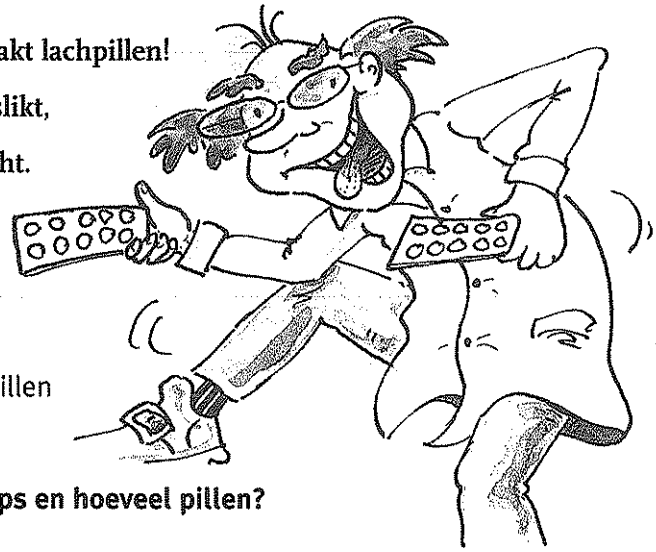

1 strip is 10 pillen

1 Hoeveel strips en hoeveel pillen?

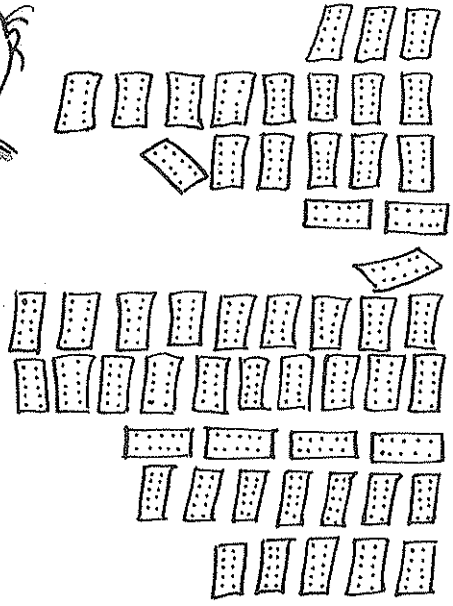

3	strips is	30	pillen
8	strips is	80	pillen
6	strips is	60	pillen
2	strips is	20	pillen
1	strip is	10	pillen
9	strips is	90	pillen
10	strips is	100	pillen
4	strips is	40	pillen
7	strips is	70	pillen
5	strips is	50	pillen

2 Bas en Daisy delen 100 pillen.
Wie lacht er het langst? Kleur die pil.

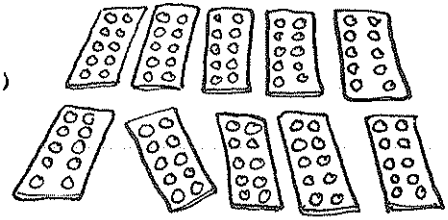

10 strips is 100 pillen

strips	pillen			pillen	strips
6	60			40	4
3	30			70	7
8	80			20	2
2	20			80	8
9	90			10	1
0	0			100	10
5	50			50	5
10	100			0	0
1	10			90	9
4	40			60	6
7	70			30	3

Naam .....

3 Splits. Wie krijgt er het meest? Kleur die pil.

70	70	70	70	70
20 **50**	10 60	30 40	10 **50**	0 **70**

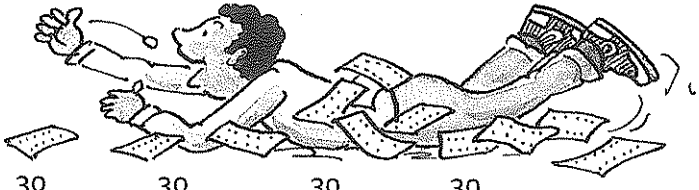

30	30	30	30
10 **20**	**30** 0	0 30	20 **10**

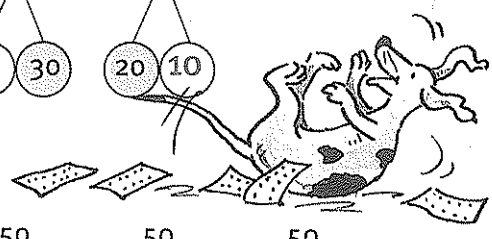

50	50	50	50	50
20 **30**	**50** 0	10 40	30 **20**	0 **50**

80	80	80	80	80
10 **70**	**50** 30	20 **60**	0 **80**	10 **70**

4 Hoe zit dat?

40 pillen = 30 pillen en 10 pillen

60 pillen = 20 pillen en 40 pillen

70 pillen = 60 pillen en 10 pillen

20 pillen = 10 pillen en 10 pillen

40 = 30 + 10	80 = 40 + 40
60 = 20 + 40	10 = 0 + 10
70 = 60 + 10	50 = 20 + 30
20 = 10 + 10	60 = 30 + 30

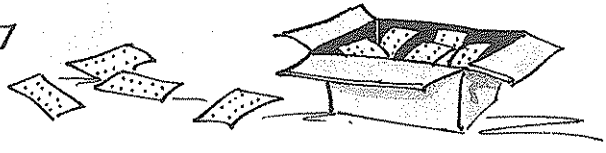

90 = 30 + 60	10 = 0 + 10
20 = 10 + 10	80 = 60 + 20
50 = 30 + 20	60 = 30 + 30
60 = 20 + 40	90 = 20 + 70
80 = 80 + 0	70 = 70 + 0
70 = 10 + 60	90 = 50 + 40

Paasbest

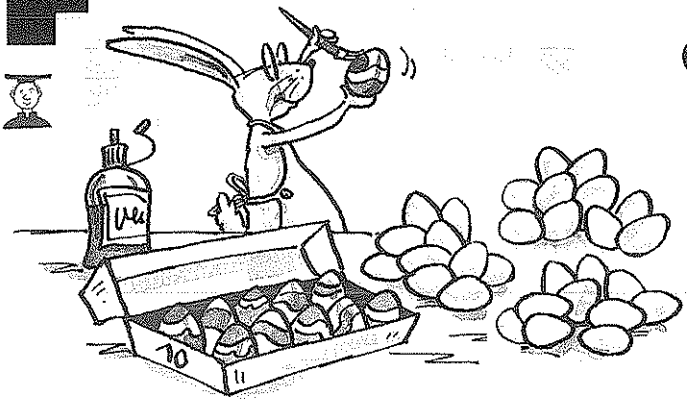

1 Haas doet de eieren in dozen.

Hoeveel dozen heeft hij nodig?

Hoeveel losse eieren heeft hij over?

1 doos 3 losse eieren

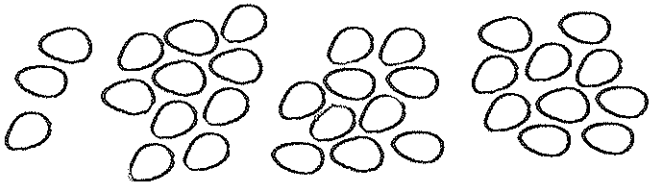

3 dozen 3 losse eieren

2 Help Haas maar. Hoeveel dozen? En hoeveel losse eieren?

36 eieren: 3 dozen van 10 en nog 6 losse

49 eieren: 4 dozen van 10 en nog 9 losse

21 eieren: 2 dozen van 10 en nog 1 losse

73 eieren: 7 dozen van 10 en nog 3 losse

67 eieren: 6 dozen van 10 en nog 7 losse

3 Haas is de tel kwijt. Hoeveel eieren heeft hij?

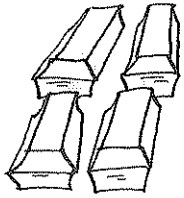

40 eieren

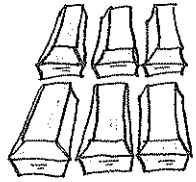

60 eieren

20 eieren

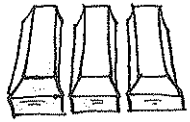

30 eieren

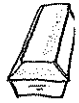

10 eieren

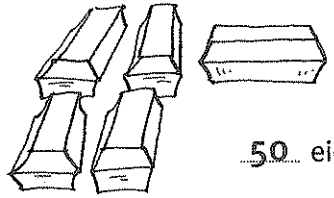

50 eieren

Naam .....

4 **Teken de eieren met dozen en lossen.**

63 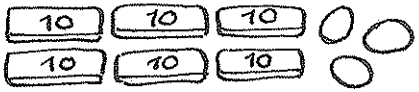

22 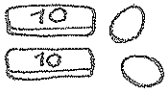

71 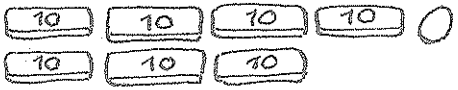

34 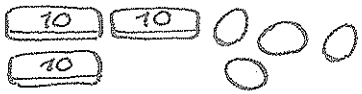

44 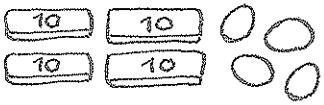

91 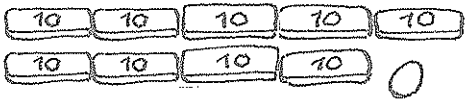

5 **Haas heeft een lijst. Vul de lijst verder in.**

73 eieren		26 eieren		48 eieren	
in doos	lossen	in doos	lossen	in doos	lossen
70	3	20	6	40	8

6 **Verdeel maar goed.**

52		38		59		62	
50	2	30	8	50	9	60	2

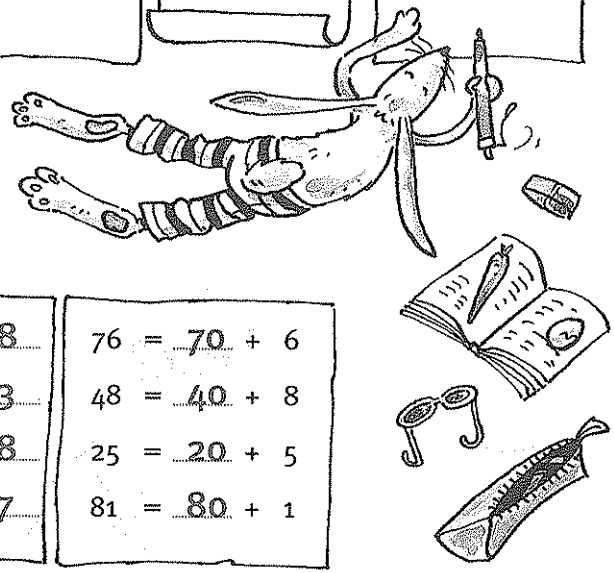

7 **Nog meer.**

58 = 50 + 8	76 = 70 + 6
23 = 20 + 3	48 = 40 + 8
18 = 10 + 8	25 = 20 + 5
37 = 30 + 7	81 = 80 + 1

De sponsorloop

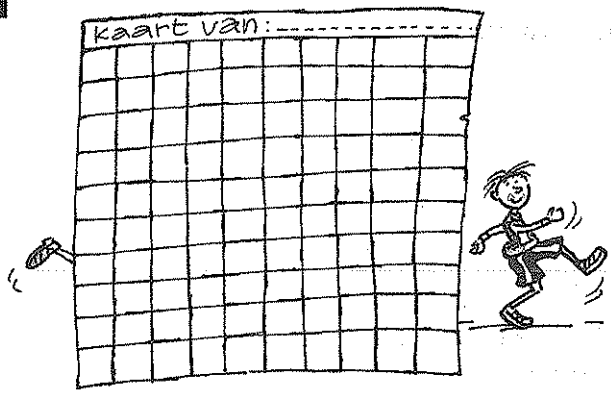

1 De kinderen van de Wilgschool houden een sponsorloop.
Ze rennen rondjes om de school.
Elk rondje is 1 stempel op de kaart.

Hoeveel rondjes passen er in 1 rij?

10 rondjes

Hoeveel rijen zitten er op 1 kaart?

10 rijen

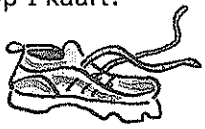

Hoeveel rondjes passen er op 1 kaart?

100 rondjes

2 Joost loopt 43 rondjes.
Kleur die blauw.

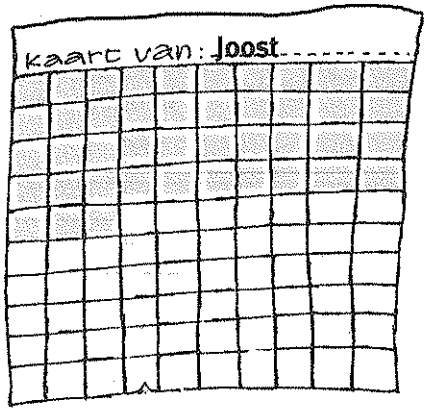

Maaike loopt 87 rondjes.
Kleur die rood.

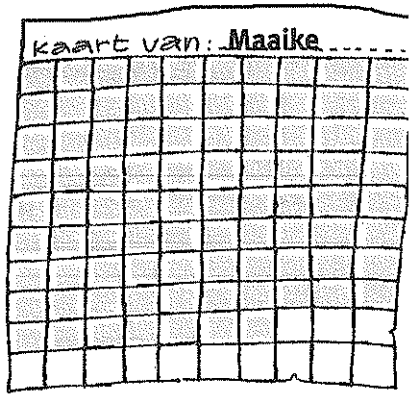

3 De meester schrijft. Maak de lijst maar af.

Els: 26 rondjes
20 6

Nedim: 48 rondjes
40 8

Ravi: 33 rondjes
30 3

4 Nog meer.

78
70 8

36
30 6

16
10 6

75
70 5

23
20 3

Naam .....

5 **Je ziet stukjes van een sponsorkaart.**

Tel de rijen en de lossen. Hoeveel rondjes liepen de kinderen?

26 = 20 + 6

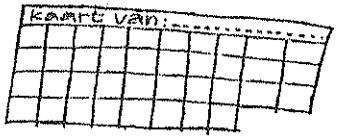

38 = 30 + 8

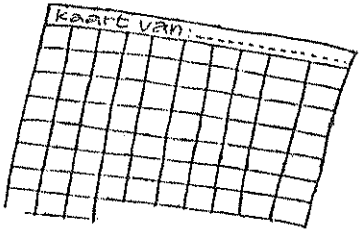

70 + 3 = 73

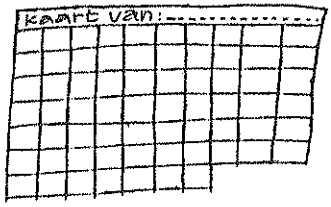

60 + 7 = 67

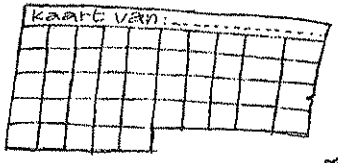

40 + 5 = 45

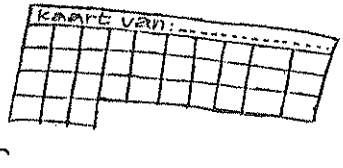

30 + 3 = 33

10 + 6 = 16

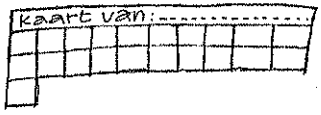

20 + 1 = 21

6 **Oefenen.**

71 = 70 + 1	36 = 30 + 6
49 = 40 + 9	92 = 90 + 2
66 = 60 + 6	57 = 50 + 7
84 = 80 + 4	18 = 10 + 8
25 = 20 + 5	44 = 40 + 4
34 = 30 + 4	54 = 50 + 4
74 = 70 + 4	13 = 10 + 3
81 = 80 + 1	96 = 90 + 6
23 = 20 + 3	42 = 40 + 2
67 = 60 + 7	31 = 30 + 1
21 = 20 + 1	63 = 60 + 3
86 = 80 + 6	17 = 10 + 7
35 = 30 + 5	93 = 90 + 3
52 = 50 + 2	47 = 40 + 7
77 = 70 + 7	83 = 80 + 3

10 De snoepfabriek

De oom van Gijs heeft een snoepfabriek!

Al het snoep wordt verpakt.

Wat overblijft is voor Gijs.

1 De drop gaat in rolletjes van 10.

Teken dat. Wat blijft er over voor Gijs?

in rollen — voor Gijs

40 dropjes — 3 dropjes

in rollen — voor Gijs

10 dropjes — 8 dropjes

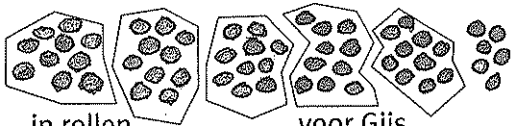

in rollen — voor Gijs

50 dropjes — 6 dropjes

2 Hoeveel dropjes?

45 dropjes

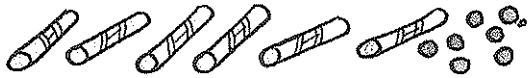

67 dropjes

92 dropjes

55 dropjes

28 dropjes

19 dropjes

31 dropjes

3 Hoeveel?

40 + 3 = 43	45 = 40 + 4
60 + 8 = 68	63 = 60 + 3
70 + 2 = 72	27 = 20 + 7
50 + 7 = 57	56 = 50 + 6
20 + 9 = 29	93 = 90 + 3

Naam .....

4 Hoeveel kauwgom is er voor Gijs?

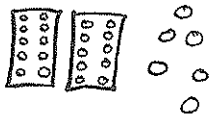

20 + 6 voor Gijs

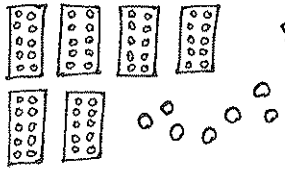

60 + 7 voor Gijs

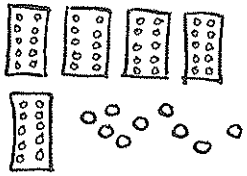

50 + 9 voor Gijs

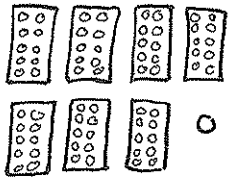

70 + 1 voor Gijs

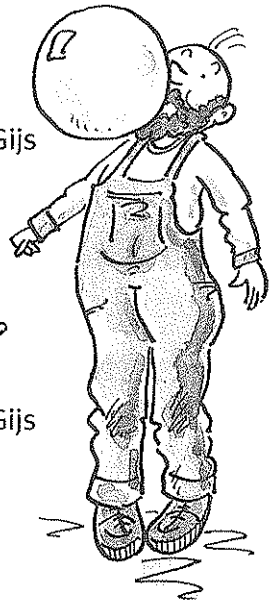

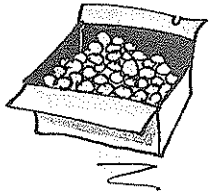

5 Hoeveel is er voor Gijs?

73 kauwgommetjes: 70 + 3 voor Gijs

68 kauwgommetjes: 60 + 8 voor Gijs

27 kauwgommetjes: 20 + 7 voor Gijs

55 kauwgommetjes: 50 + 5 voor Gijs

16 kauwgommetjes: 10 + 6 voor Gijs

38 kauwgommetjes: 30 + 8 voor Gijs

44 kauwgommetjes: 40 + 4 voor Gijs

93 kauwgommetjes: 90 + 3 voor Gijs

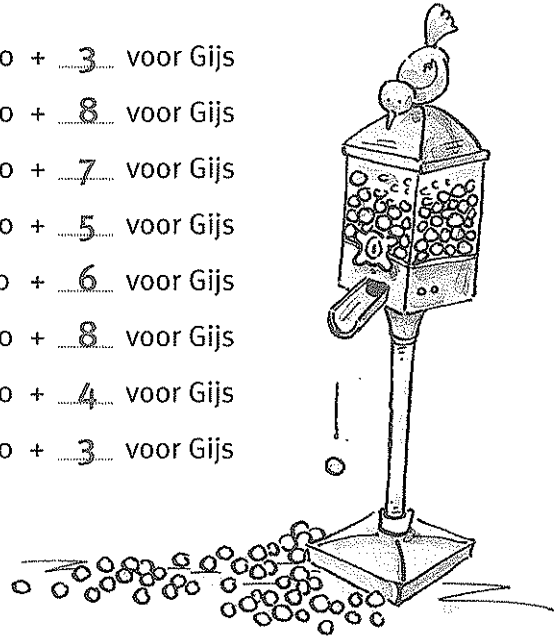

6 Hoeveel is het?

80 + 7 = 87	93 = 90 + 3	10 + 9 = 19
20 + 2 = 22	48 = 40 + 8	30 + 4 = 34
50 + 6 = 56	57 = 50 + 7	70 + 7 = 77
40 + 3 = 43	63 = 60 + 3	88 = 80 + 8
90 + 1 = 91	75 = 70 + 5	16 = 10 + 6
70 + 0 = 70	23 = 20 + 3	37 = 30 + 7

Feest op school

Groep 4 heeft feest! Speel mee met de spelletjes en tel de punten.

1 Blikjes gooien.

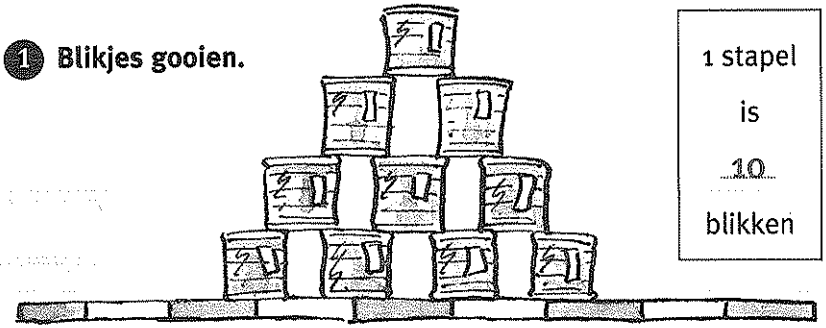

1 stapel is 10 blikken

groep	stapels	losse blikken	samen
A	4	3	40 + 3 = 43
B	7	6	70 + 6 = 76
C	6	4	60 + 4 = 64
D	8	5	80 + 5 = 85
E	1	9	10 + 9 = 19
F	5	3	50 + 3 = 53
G	2	2	20 + 2 = 22
H	9	8	90 + 8 = 98

Wie wint er? groep H

2 Waterblik. Vul de emmer snel!

10 blikjes water is 1 volle emmer.

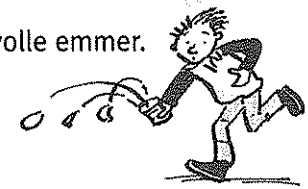

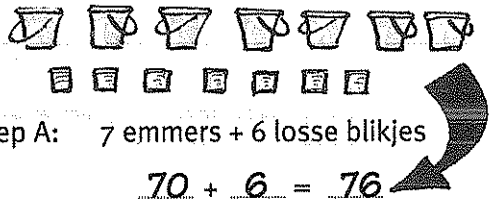

groep A: 7 emmers + 6 losse blikjes

70 + 6 = 76

groep B: 3 emmers + 4 losse blikjes

30 + 4 = 34

groep C: 5 emmers + 3 losse blikjes

50 + 3 = 53

groep D: 4 emmers + 4 losse blikjes

40 + 4 = 44

groep E: 60 + 1 = 61 blikjes

groep F: 70 + 9 = 79 blikjes

groep G: 60 + 2 = 62 blikjes

groep H: 10 + 9 = 19 blikjes

Wie wint er? groep F

Naam .....

3 Pijltjes gooien.

Samen 40 punten

10 ..... 30 .....

Samen 60 punten

40 ..... 20 .....

Samen 70 punten

50 ..... 20 .....

Samen 50 punten

0 ..... 50 .....

4 Nog meer pijltjes.

20 → 10 ..... 10 .....

80 → 40 ..... 40 .....

30 → 10 ..... 20 .....

70 → 30 ..... 40 .....

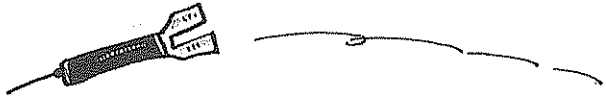

23 → 20 ..... 3 .....

87 → 80 ..... 7 .....

35 → 30 ..... 5 .....

76 → 70 ..... 6 .....

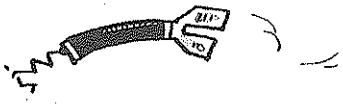

18 → 10 8

65 → 60 5

47 → 40 7

89 → 80 9

5 Juf maakt fouten. Schrijf bij de foute sommen de goede som op.

Puntenlijst	
45 = 40 + 5	.....
67 = 60 + 7	.....
93 = 30 + 9	90 + 3
56 = 50 + 6	.....
88 = 70 + 8	80 + 8
76 = 60 + 7	70 + 6

Puntenlijst	
29 = 20 + 9	.....
93 = 90 + 3	.....
57 = 70 + 5	50 + 7
18 = 80 + 1	10 + 8
44 = 40 + 4	.....
37 = 20 + 7	30 + 7

Zegels sparen

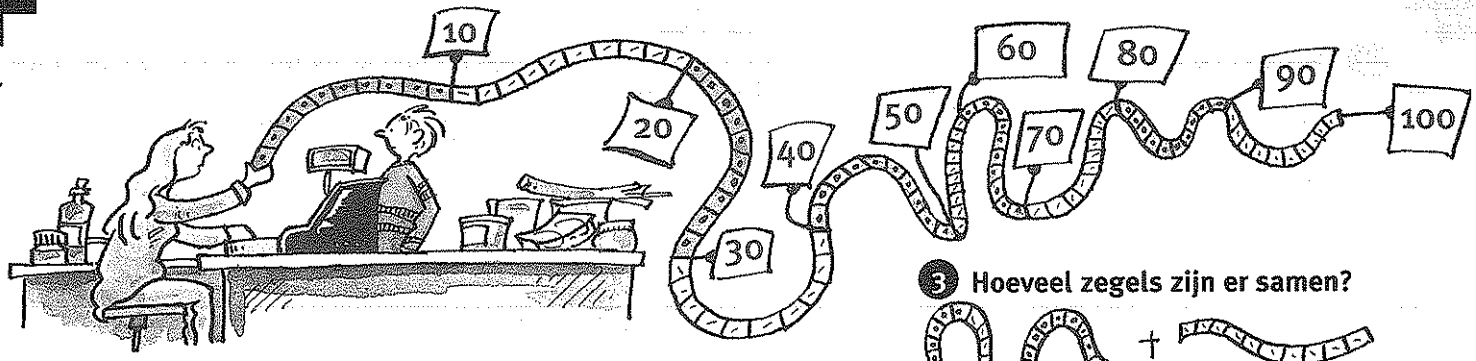

1 Schrijf op de bordjes hierboven hoeveel zegels het zijn.

2 Hoeveel zegels geeft Jetske aan de klanten?

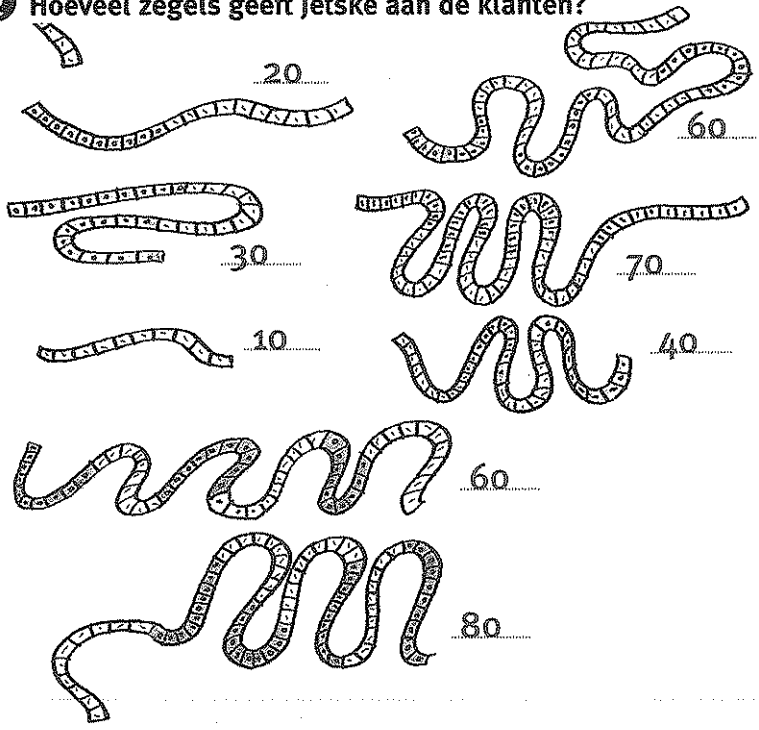

3 Hoeveel zegels zijn er samen?

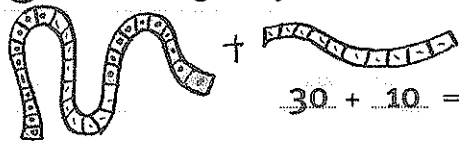

30 + 10 = 40

4 Het is actieweek in de winkel.

Iedereen krijgt 20 zegels extra!

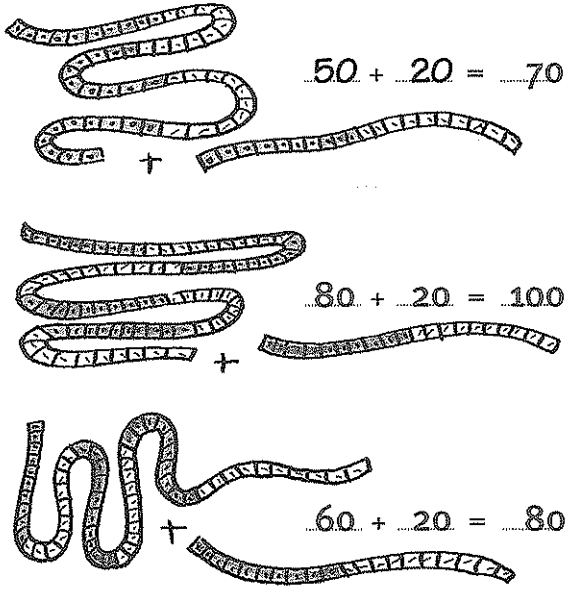

50 + 20 = 70

80 + 20 = 100

60 + 20 = 80

Naam .....

5 **Bij 100 zegels krijg je een voetbal.**

Hoeveel zegels zijn er nog nodig?

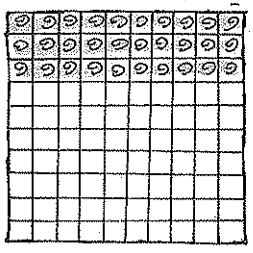

al 30 zegels

nog 70

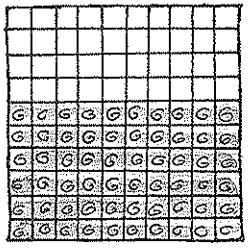

al 60 zegels

nog 40

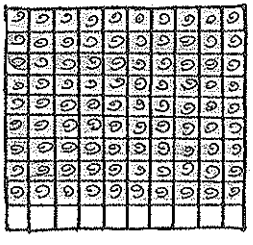

al 90 zegels

nog 10

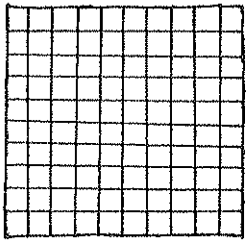

al 0 zegels

nog 100

6 **Hans telt de zegels van zijn moeder.**

Help hem even.

30 + 20 = 50

10 + 60 = 70

40 + 40 = 80

50 + 30 = 80

80 + 10 = 90

30 + 30 = 60

50 + 20 = 70

90 + 10 = 100

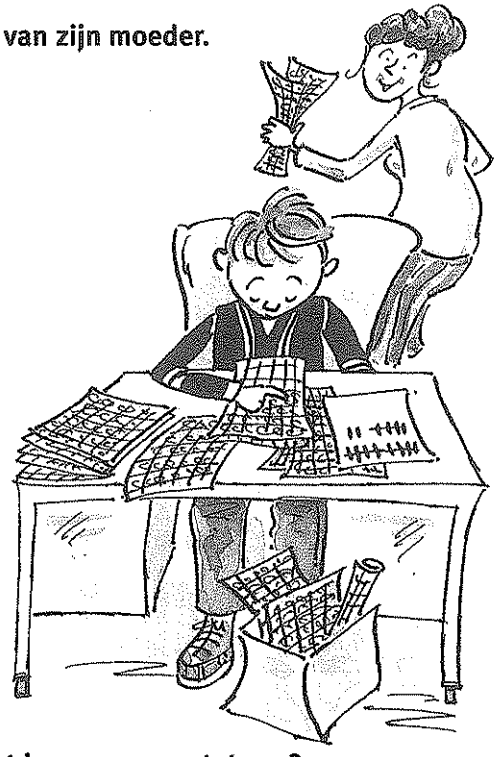

7 **Hoeveel zegels moet je nog sparen tot 100?**

50 + 50 = 100

40 + 60 = 100

90 + 10 = 100

30 + 70 = 100

20 + 80 = 100

40 + 60 = 100

90 + 10 = 100

20 + 80 = 100

100 + 0 = 100

30 + 70 = 100

Tien tweelingen

Het dorp Tienhout bestaat 100 jaar!

Bij de burgemeester zijn alle tweelingen op bezoek.

Tweelingen die 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 of 100 jaar zijn.

1 Op het feest worden foto's gemaakt.

Hoe oud zijn deze mensen samen?

10 + 10 = 20

20 + 20 = 40

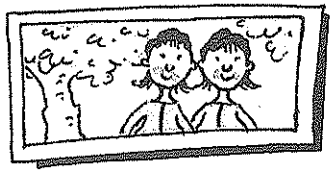

30 + 30 = 60

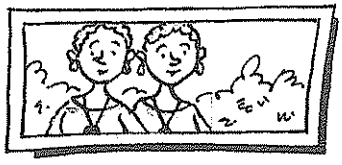

40 + 40 = 80

2 Joost en Jaap zijn de jongsten. Veel andere tweelingen gaan met ze op de foto.

Trijn + Joost : 60 + 10 = 70

Gert + Jaap : 70 + 10 = 80

Ali + Joost : 30 + 10 = 40

Kees + Jaap : 80 + 10 = 90

Joke + Joost : 90 + 10 = 100

Adel + Jaap + Joost :

30 + 10 + 10 = 50

Gijs + Jaap + Joost :

50 + 10 + 10 = 70

Ad + Jaap + Joost :

80 + 10 + 10 = 100

Naam .....

3 De burgemeester wil graag foto's van mensen die samen 100 jaar zijn, net als Tienhout!

Zet een kruisje op de foto's die niet kloppen.

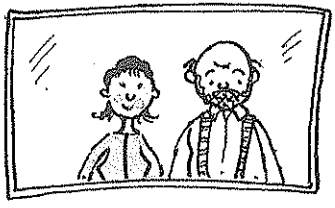

30 + 70 = 100

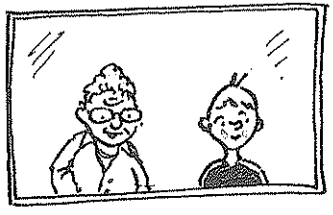

90 + 10 = 100

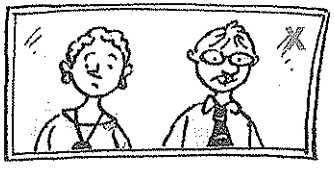

40 + 50 = 90

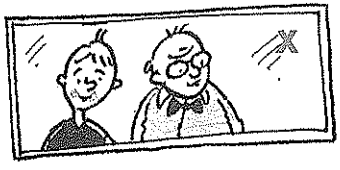

10 + 80 = 90

50 + 50 = 100

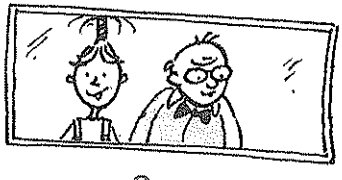

20 + 80 = 100

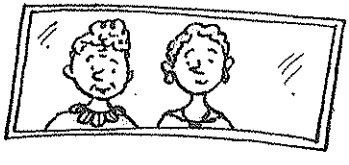

60 + 40 = 100

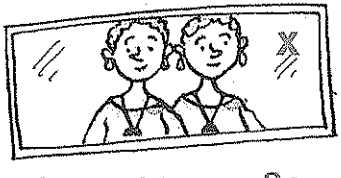

40 + 40 = 80

4 Ook drie mensen zijn samen 100 jaar.

Wie? Kijk maar goed.

Jet + Lies + Els of Mieke

40 + 40 + 20 = 100

Els + Mieke + Trijn of Greet

20 + 20 + 60 = 100

Joost + Jaap + Ad of Kees

10 + 10 + 80 = 100

5 Over 50 jaar is er weer een feest!

Hoe oud zijn deze mensen dan?

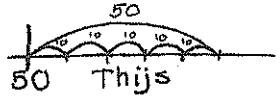

Thijs 50 + 50 = 100

Jet 40 + 50 = 90

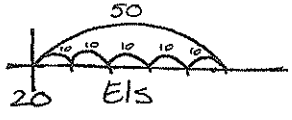

Els 20 + 50 = 70

Wie wint er?

De kinderen spelen een bordspel. Wie het eerst bij 100 is wint!

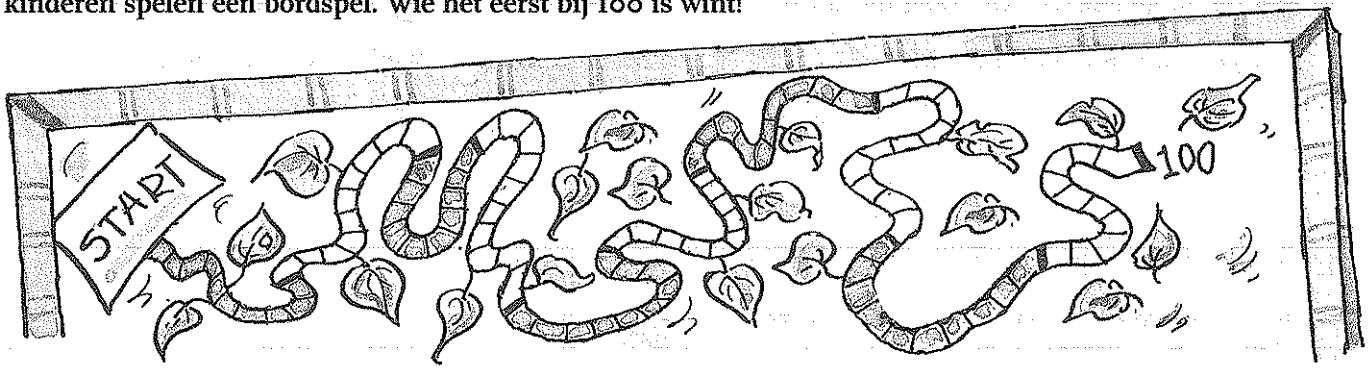

1 Schrijf de som en de uitkomst op.

Jos staat op 53 55

en gooit

54 + 5 = 59

Mark staat op 70 72

en gooit

71 + 8 = 79

Emma staat op 62 64

en gooit

63 + 7 = 70

Suus staat op 25 27

en gooit

26 + 3 = 29

Bas staat op 41 43

en gooit

42 + 6 = 48

Lieke staat op 29 31

en gooit

30 + 9 = 39

Naam .....

2 Ga maar verder.

Jos gooit 6.

63 + 6 = 69

Suus gooit 8.

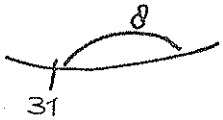

31 + 8 = 39

Mark gooit 7.

81 + 7 = 88

Bas gooit 7.

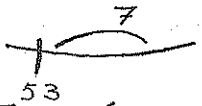

53 + 7 = 60

Emma gooit 5.

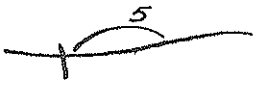

71 + 5 = 76

Lieke gooit 2.

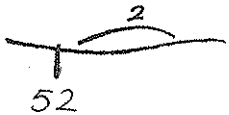

52 + 2 = 54

3 Als je op 52 komt mag je 2 stapjes extra doen.

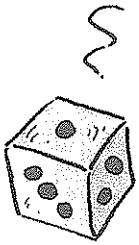

Jos gooit	6	52	+	6	+	2	=	60
Suus gooit	3	52	+	3	+	2	=	57
Mark gooit	5	52	+	5	+	2	=	59
Bas gooit	4	52	+	4	+	2	=	58
Emma gooit	1	52	+	1	+	2	=	55

4 Als je op 72 komt, telt het aantal ogen dat je gooit twee keer.

Jos gooit	3	72	+	3	+	3	=	78
Suus gooit	2	72	+	2	+	2	=	76
Mark gooit	4	72	+	4	+	4	=	80

5 Hoeveel moet je nog gooien om op 100 te komen?

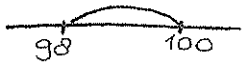

Jos nog 2

Bas nog 9

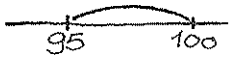

Suus nog 5

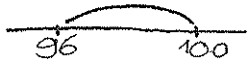

Lieke nog 4

Takentijd

Als de kinderen uit groep 4 klaar zijn met het werk van de dag, begint de takentijd!

Aan het eind van de week tekenen ze hun taken af op hun eigen takenlijn.

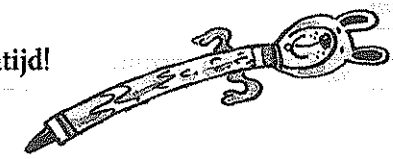

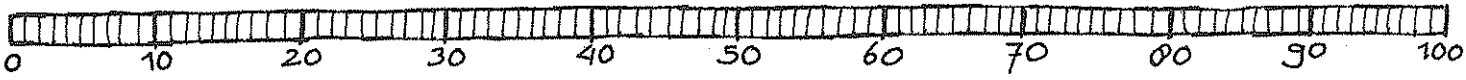

1 Hoeveel taken hebben ze?

Lars heeft 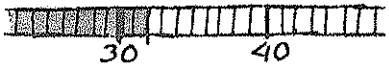

Hij maakte deze week 𝍸 taken.

32 + 5 = 37

Hanna heeft 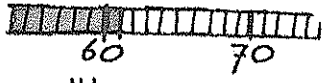

Zij maakte deze week |||| taken.

61 + 3 = 64

Samira heeft

Zij maakte deze week |||| taken.

43 + 4 = 47

Ben heeft

Hij maakte deze week 𝍸|| taken.

52 + 7 = 59

Enza heeft

Ze maakte deze week || taken.

16 + 2 = 18

Fatma heeft 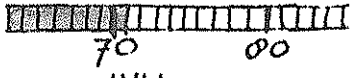

Zij maakte deze week 𝍸| taken.

71 + 6 = 77

Naam .....

2 Ga maar verder.

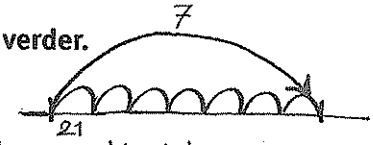

Hans maakt 7 taken.

21 + 7 = 28

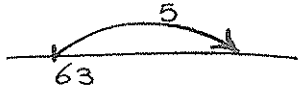

Farid maakt 5 taken.

63 + 5 = 68

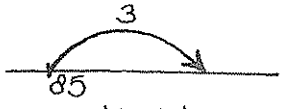

Mees maakt 3 taken.

85 + 3 = 88

Olga maakt 8 taken.

12 + 8 = 20

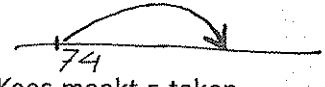

Kees maakt 5 taken.

74 + 5 = 79

3 Hoeveel taken hebben ze gemaakt?

Lea maakte al 33 taken. Hoeveel taken heeft ze nu af?

Maandag maakt ze er 2. 33 + 2 + 1 = 36

Dinsdag maakt ze er 1.

Jari maakte 51 taken. Hoeveel taken heeft hij nu af?

Maandag 3, dinsdag 2 51 + 3 + 2 = 56

Gülcen maakte 63 taken. Hoeveel taken heeft hij nu af?

Maandag 2, dinsdag 4 63 + 2 + 4 = 69

4 Hoeveel taken nog tot 100?

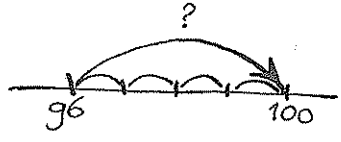

Georgo nog 4

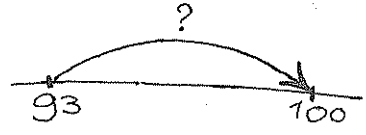

Aishe nog 7

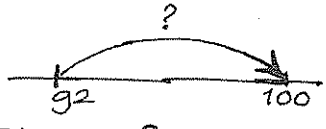

Fritso nog 8

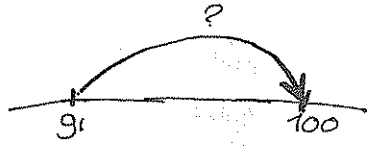

Moniek nog 9

Verkeer tellen

Murat heeft een baantje. Hij telt het verkeer.

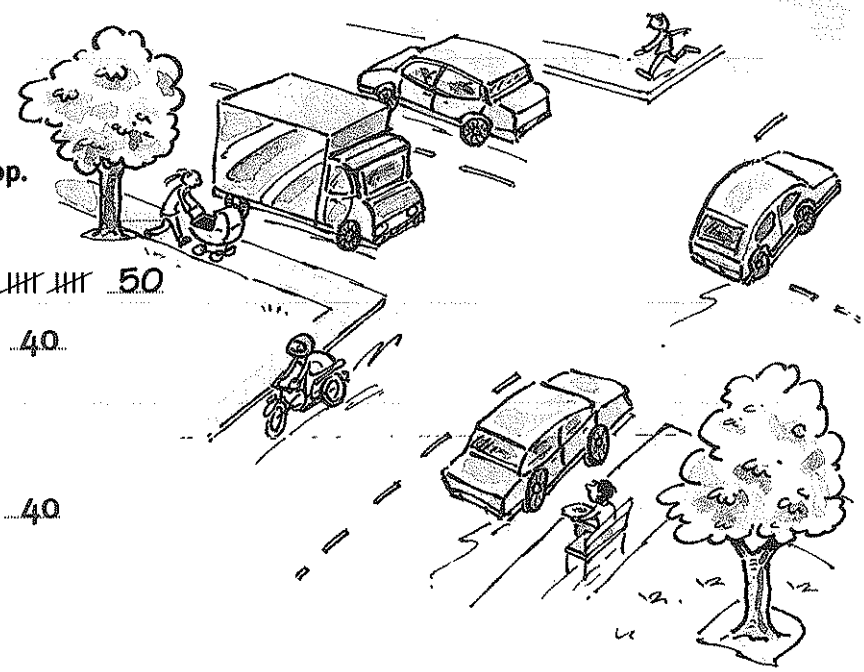

1 Hier is zijn lijst. Schrijf het goede aantal op.

	maandagochtend
auto	卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 50
fiets	卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 40
brommer	卌 卌 卌 卌 20
voetganger	卌 卌 卌 卌 卌 卌 30
scooter	卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 40
bus	卌 卌 卌 卌 20
vrachtwagen	卌 卌 10

2 's Middags telt Murat verder.

🚗	卌 卌 卌 卌 II 22
🏍	卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 III 48
🏍	卌 卌 卌 III 18
🚶	卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 III 53
🛵	卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 卌 I 41
🚌	卌 卌 卌 15
🚚	卌 卌 III 13

3 Hoeveel verkeer is er maandag totaal?

🚗	50	+	22	=	72	🚗
🏍	40	+	48	=	88	🏍
🏍	20	+	18	=	38	🏍
🚶	30	+	53	=	83	🚶
🛵	40	+	41	=	81	🛵
🚌	20	+	15	=	35	🚌
🚚	10	+	13	=	23	🚚

Naam .....

4 Hoeveel verkeer is er totaal op dinsdag?

	's morgens	*'s middags*	
	40	53	40 + 53 = 93
	30	26	30 + 26 = 56
	30	48	30 + 48 = 78
	50	37	50 + 37 = 87
	60	12	60 + 12 = 72
	20	10	20 + 10 = 30
	10	14	10 + 14 = 24

5 Dit is het schema van de woensdag.

	ochtend	*middag*	
auto	60	33	60 + 33 = 93
fiets	48	50	48 + 50 = 98
brommer	30	16	30 + 16 = 46
voetganger	27	70	27 + 70 = 97
scooter	56	40	56 + 40 = 96
bus	10	13	10 + 13 = 23
vrachtwagen	18	10	18 + 10 = 28

6 Verkeer op donderdag.

	26		50
	30		16
	40		20
	48		

Hoeveel is het samen?

auto + + brommer

26 + 30 + 40 = 96

fiets + bus +

30 + 16 + 20 = 66

brommer + vrachtwagen + auto

40 + 20 + 26 = 86

fiets + + bus

30 + 50 + 16 = 96

fiets + vrachtwagen + voetganger

30 + 20 + 48 = 98

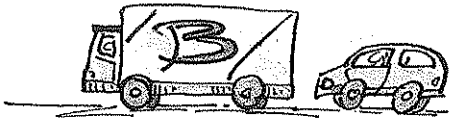

Fietsvakantie

De familie Jansen uit Gees gaat deze zomer op fietsvakantie.

Ze kijken al vast op de kaart om te zien hoe ver het is.

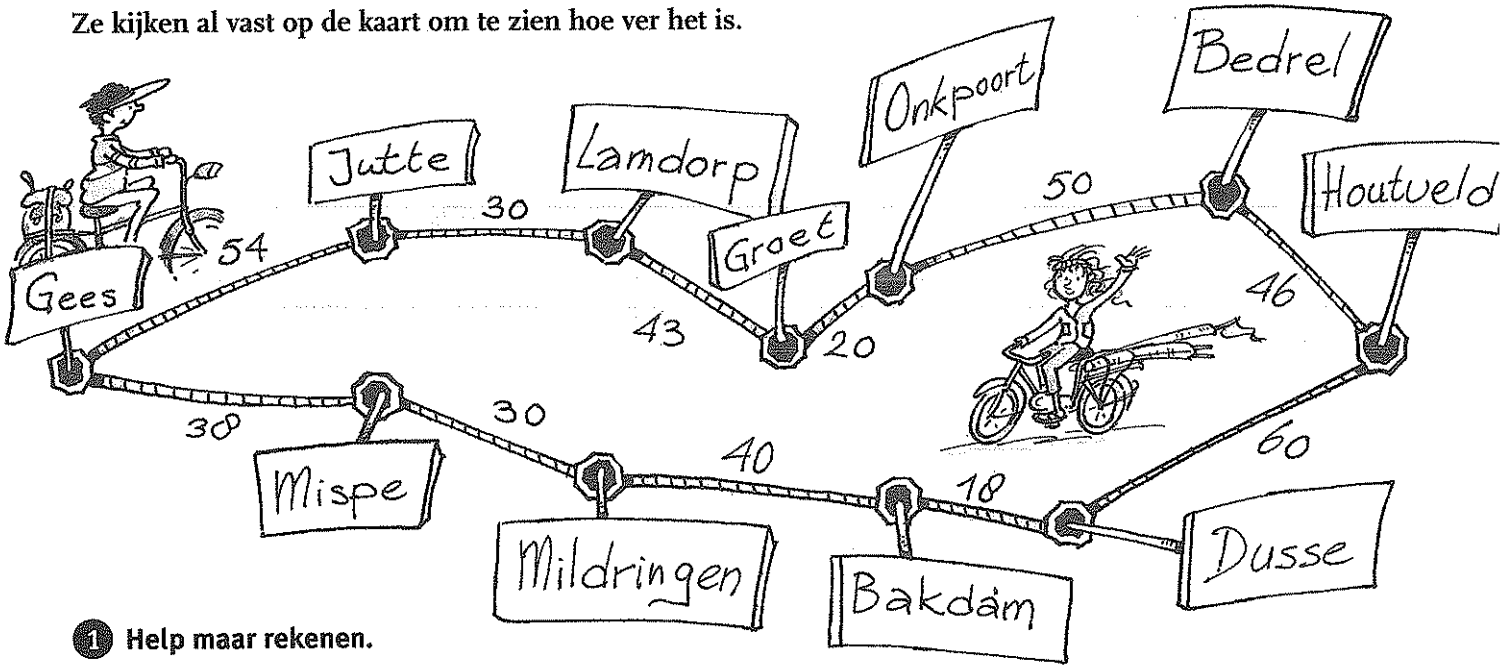

1 Help maar rekenen.

van Gees naar Lamdorp

54 + 30 = 84

van Jutte naar Groet

30 + 43 = 73

van Lamdorp naar Onkpoort

43 + 20 = 63

van Groet naar Bedrel

20 + 50 = 70

van Onkpoort naar Houtveld

50 + 46 = 96

van Houtveld naar Bakdam

60 + 18 = 78

van Dusse naar Mildringen

18 + 40 = 58

van Bakdam naar Mispe

40 + 30 = 70

van Mildringen naar Gees

30 + 38 = 68

Naam .....

2 Jesse wil veel fietsen op 1 dag.

Els wil niet meer dan 100 km. Kunnen ze dit dan fietsen? Zet daar een rondje om.

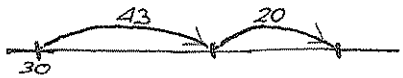

van Jutte naar Onkpoort

30 + 43 + 20 = 93 (ja)/nee

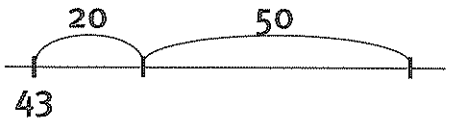

van Lamdorp naar Bedrel

43 + 20 + 50 = 113 ja/(nee)

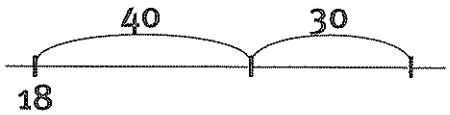

van Dusse naar Mispe

18 + 40 + 30 = 88 (ja)/nee

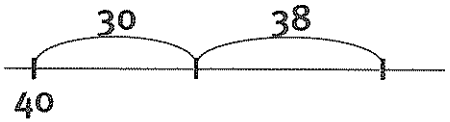

van Bakdam naar Gees

40 + 30 + 38 = 108 ja/(nee)

3 Ga maar verder.

26 km na Bedrel kun je een ijsje eten.

Hoe ver is het dan nog naar Houtveld? 20 km

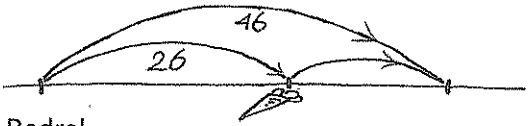

Bedrel

30 km na Gees is er een terras.

Hoe ver is het dan nog naar Jutte? 24 km

10 km na Lamdorp heeft Jesse een lekke band.

Hoe ver is het dan nog naar Groet? 33 km

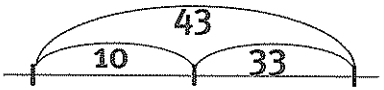

Ze zijn 20 km voorbij Mispe.

Hoe ver nog naar huis? 18 km

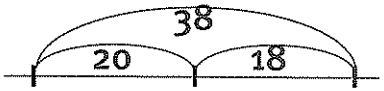

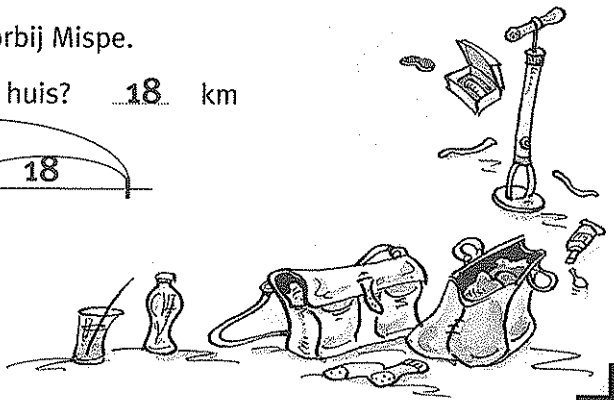

Vreemde wezens

Boven ons land vliegt een ruimteschip met twee wezentjes Xero en Tippel.

De wezentjes in het ruimteschip kijken naar ons land.

Ze vinden alles raar.

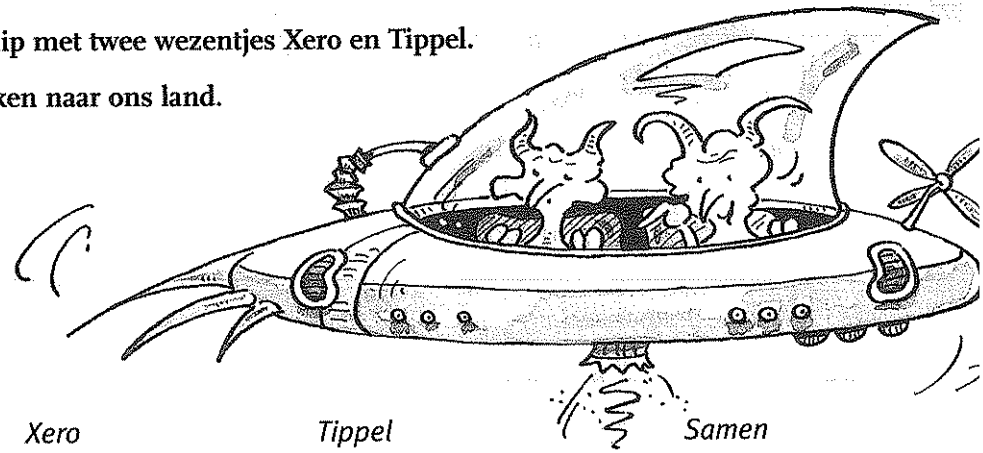

1 Ze tekenen wat ze zien en tellen hoeveel dat samen is. Tel en reken maar mee.

	Xero	*Tippel*	*Samen*
	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 II	40 + 52 = 92
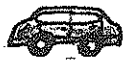	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 III	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	23 + 60 = 83
	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	20 + 30 = 50
	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	𝍸 II	30 + 7 = 37
	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 II	50 + 37 = 87
	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 II	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	22 + 60 = 82

Naam .....

2 Xero en Tippel landen in een weiland en daar ontmoeten ze Harm. Harm leert hen de namen en telt mee. Hoeveel is het samen?

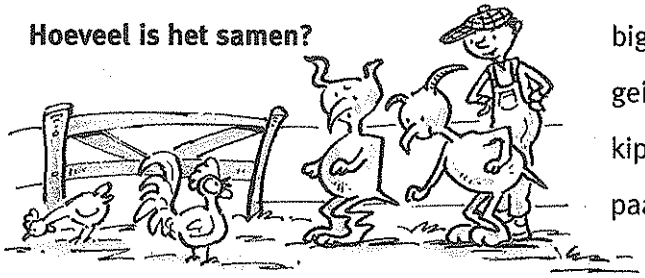

	Xero	*Tippel*	*Harm*	*samen*
koeien	20	26	30	20 + 26 + 30 = 76
varkens	40	30	28	40 + 30 + 28 = 98
biggen	10	18	10	10 + 18 + 10 = 38
geiten	20	20	3	20 + 20 + 3 = 43
kippen	40	18	10	40 + 18 + 10 = 68
paarden	10	4	2	10 + 4 + 2 = 16

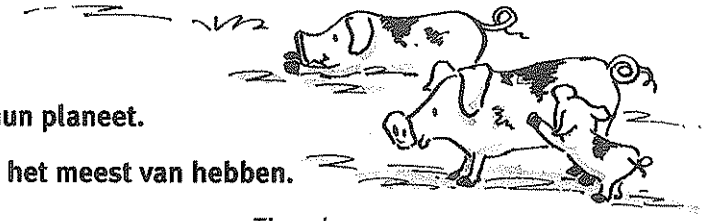

3 Xero en Tippel laten een lijst zien van dingen op hun planeet. Harm snapt niet wat het is, maar hij weet wel waar ze het meest van hebben.

	Xero	*Tippel*	*samen*
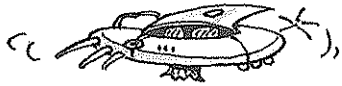	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	𝍸 III	30 + 8 = 38
	𝍸 𝍸 III	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	13 + 20 = 33
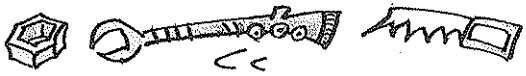	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸	𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 𝍸 II	50 + 27 = 77
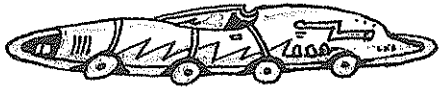	𝍸 𝍸	𝍸	10 + 5 = 15

Grote schoonmaak

Tovenaar Krielo ruimt eindelijk zijn toverhol op! Hij komt allerlei dezelfde potjes tegen.

1 Reken uit hoeveel hij heeft.

kikkerpoten	18	+	30	18	+	30	=	48
dribbeldrap	6	+	22	6	+	22	=	28
vlijtige liesjes	20	+	40	20	+	40	=	60
mierenogen	60	+	37	60	+	37	=	97
spinnenstaarten	70	+	28	70	+	28	=	98
mistflarden	7	+	21	7	+	21	=	28
gebroken hartjes	40	+	56	40	+	56	=	96
konijnenkeutels	13	+	50	13	+	50	=	63

2 Tovenaar Krielo wil een goed humeur-drank maken. Maar hij heeft niet genoeg. Hoeveel moet er nog bij?

hij heeft nodig	*hij heeft al*	*nog zoeken*	
20 druppels dauw	15 druppels	dauw	5
46 mierenklauwen	20 mierenklauwen	klauwen	26
100 snipsnikken	60 snipsnikken	snikken	40
38 beukenootjes	30 nootjes	nootjes	8
26 koeienvlaaien	23 koeienvlaaien	vlaaien	3
75 scheutjes wortelsap	50 scheutjes	scheutjes	25

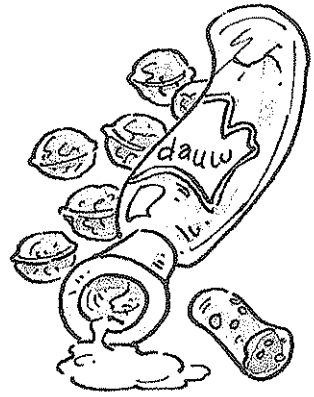

Naam .....

3 Van de kruidenzakjes vindt Tovenaar Krielo er zelfs 3.

Hoeveel heeft hij er?

broedbitter (10, 3, 20)

10 + 3 + 20 = 33

niksnagel (30, 40, 26)

30 + 40 + 26 = 96

kriebelkruid (20, 43, 20)

20 + 43 + 20 = 83

boerbesjes (50, 6, 2)

50 + 6 + 2 = 58

muizemint (35, 10, 40)

35 + 10 + 40 = 85

sterrenmix (20, 20, 20)

20 + 20 + 20 = 60

prikkeltjes (25, 11, 5)

25 + 11 + 5 = 41

lachblaadjes (15, 16, 5)

15 + 16 + 5 = 36

brandneteltjes (10, 24, 6)

10 + 24 + 6 = 40

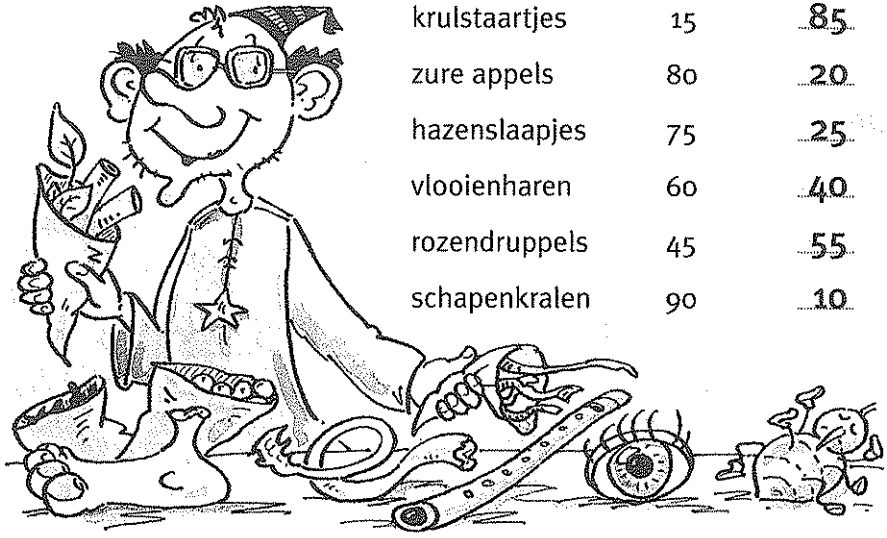

4 Tovenaar Krielo vult zijn voorraad aan.

Hij wil van alles 100 hebben.

	hij heeft	*nog nodig*
trollentenen	40	60
beukenbast	25	75
wievenwortel	50	50
luie luizen	30	70
mezenmaagjes	10	90
flierefluiters	55	45
geestenogen	65	35
krulstaartjes	15	85
zure appels	80	20
hazenslaapjes	75	25
vlooienharen	60	40
rozendruppels	45	55
schapenkralen	90	10

Opa Bas is jarig

Opa Bas is jarig. Hij wordt 85 jaar.

5 jaar geleden was het groot feest.

Opa Bas weet dat nog goed.

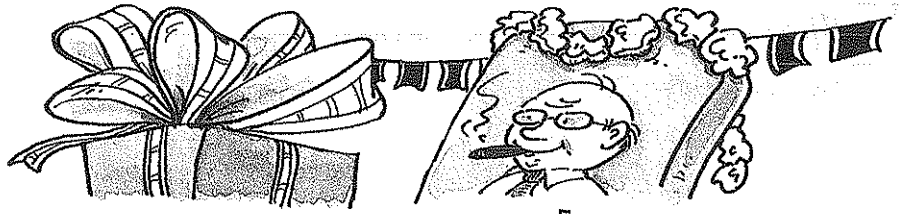

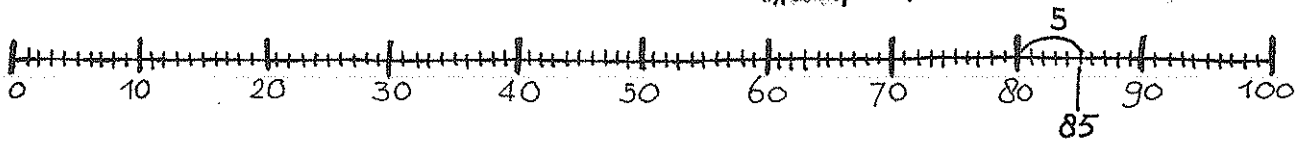

1 Hoe oud werd opa Bas toen?

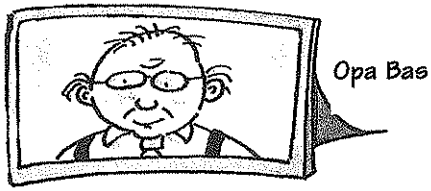

85 – 5 = 80

2 Oom Bert was ook op het feest.

Nu is hij 47 jaar.

Hoe oud was hij 5 jaar geleden?

47 – 5 = 42

Oom Bert
47 jaar

3 Hoe oud waren de andere gasten 5 jaar geleden?

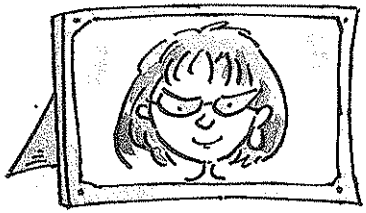

Tante Willie
39 jaar

39 – 5 = 34

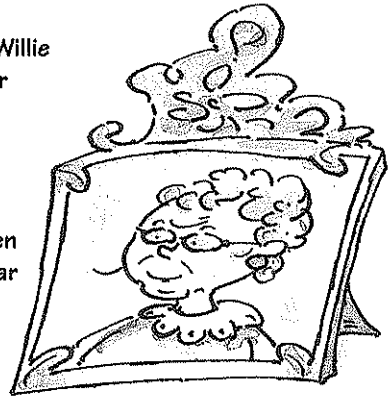

Oma Tien
78 jaar

78 – 5 = 73

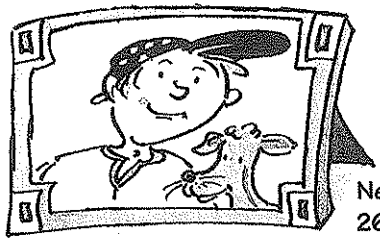

Neef Herbert
26 jaar

26 – 5 = 21

Naam .....

4 **Drie jaar geleden was er ook groot feest.**

Toen werd neef Herbert papa en opa Bas over-groot-vader!

Hoe oud waren ze toen?

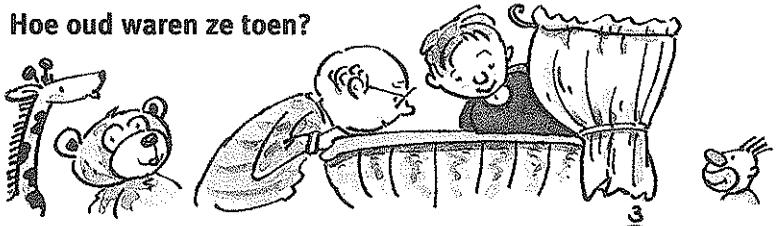

Opa Bas is nu 85

85 – 3 = 82

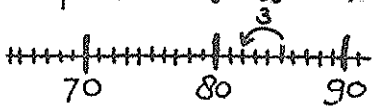

Oma Tien is nu 78

78 – 3 = 75

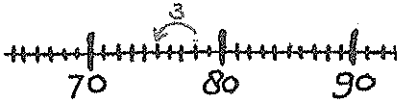

Oom Bert is nu 47

47 – 3 = 44

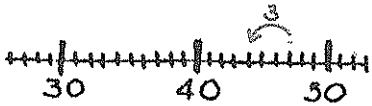

Tante Willie is nu 39

39 – 3 = 36

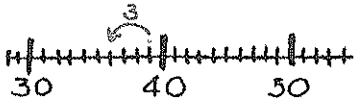

Neef Herbert is nu 26

26 – 3 = 23

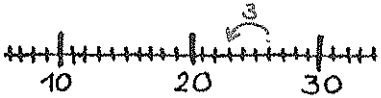

5 **En hoe oud was iedereen 4 jaar geleden?**

Opa Bas	85	– 4	=	81
Oma Tien	78	– 4	=	74
Oom Bert	47	– 4	=	43
Tante Willie	39	– 4	=	35
Neef Herbert	26	– 4	=	22

6 **Ga maar verder.**

45	–	4	=	41
43	–	2	=	41
87	–	6	=	81
65	–	4	=	61
58	–	4	=	54
38	–	7	=	31
29	–	6	=	23
87	–	4	=	83
23	–	2	=	21

Tiental

1 Schrijf in de hokjes met pijl het juiste getal.

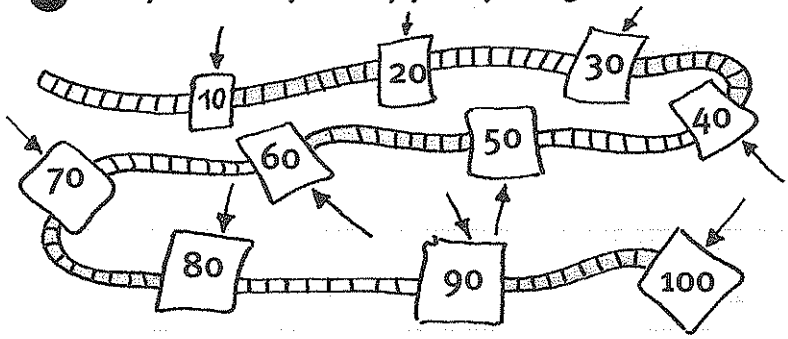

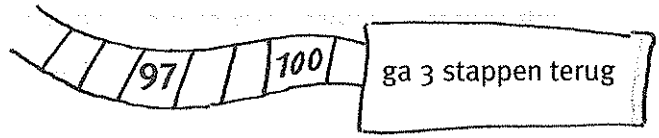

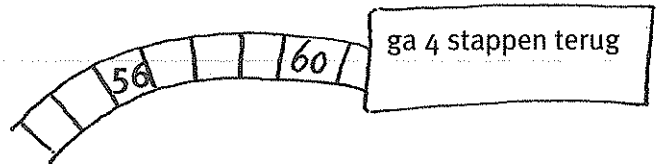

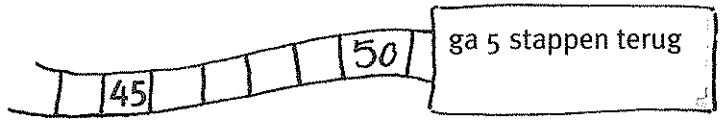

2 Renee en Nora spelen Tiental.

Als je op een heel tiental komt moet je terug.

Kijk maar hoeveel terug. Waar komen ze te staan?

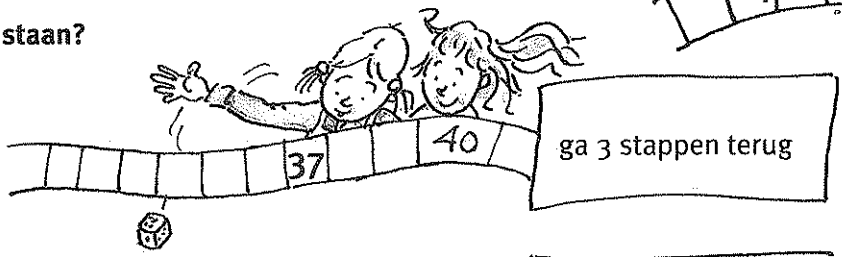

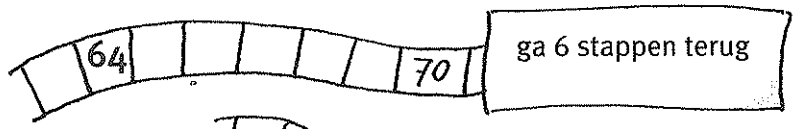

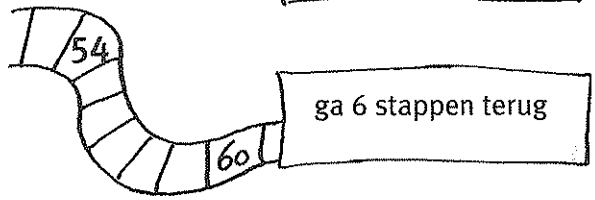

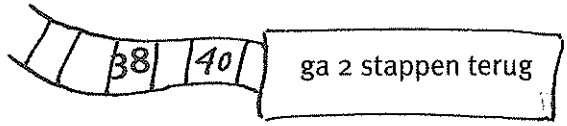

Naam .....

3 **Renee kwam op een tiental en moest terug. Nu staat ze op hokje 69. Weet jij op welk tiental ze eerst stond? En wat stond er op haar kaartje?**

Ga ... terug.

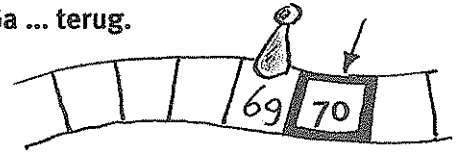

70 – 1 = 69

Ga maar verder.

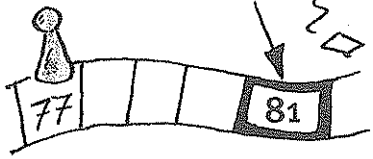

81 – 4 = 77

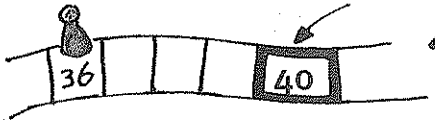

40 – 4 = 36

61 – 7 = 54

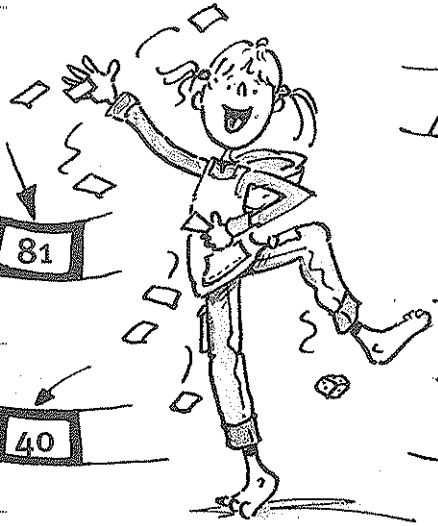

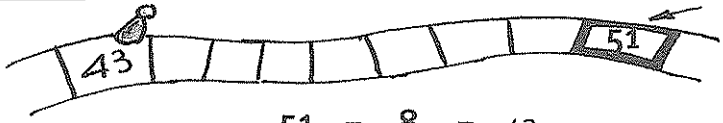

51 – 8 = 43

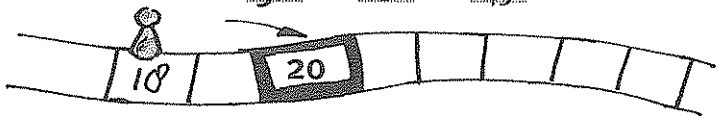

20 – 2 = 18

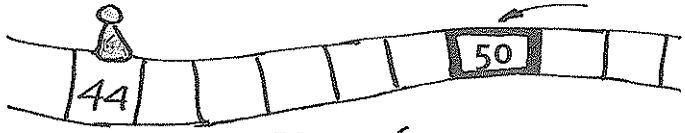

50 – 6 = 44

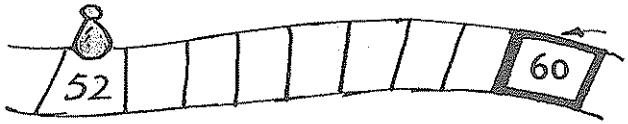

60 – 8 = 52

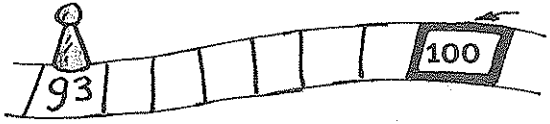

100 – 7 = 93

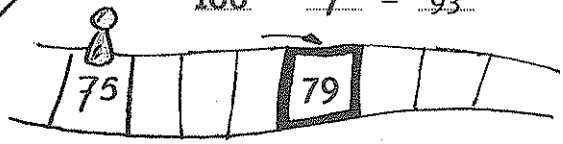

79 – 4 = 75

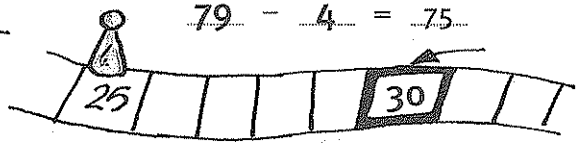

30 – 5 = 25

Loten verkopen

Wie wil er nog een lot? De klas van meester Wim verkoopt loten.

Ze willen op kamp, maar daar is geld voor nodig!

1 Schrijf op de bordjes hoeveel loten het zijn.

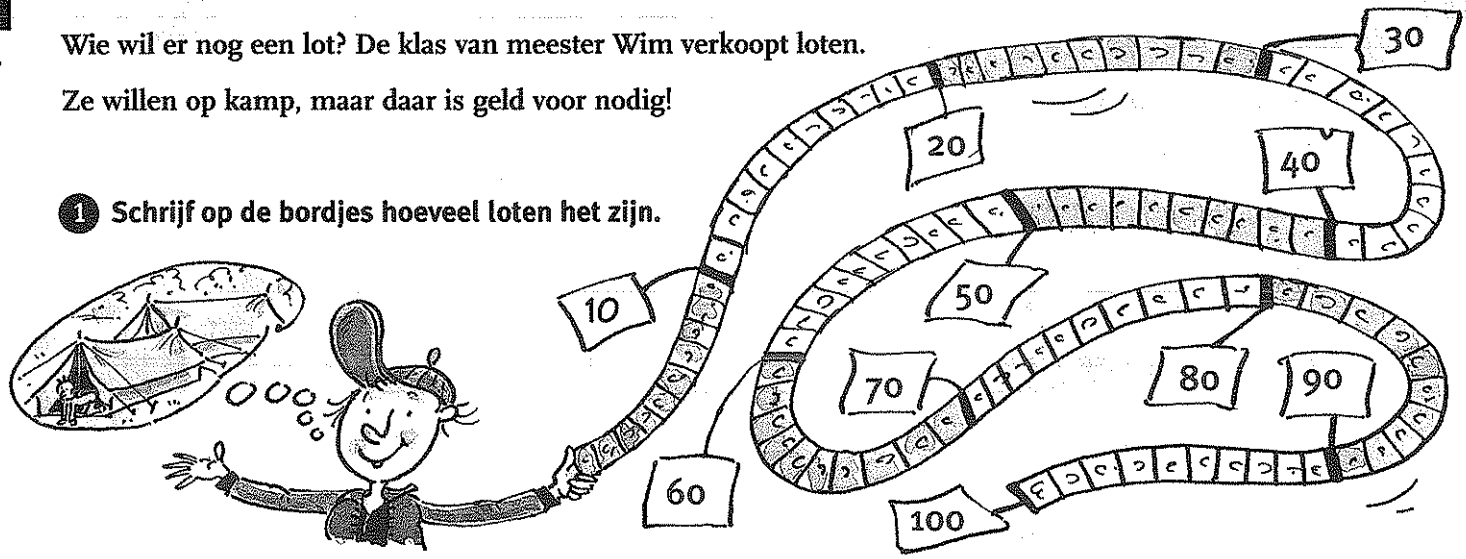

2 Hoeveel loten hebben de kinderen?

Maaike 30 loten

Esther 20 loten

Gert 60 loten

Zela 10 loten

Achim 40 loten

3 Alle kinderen hadden eerst 100 loten.

Hoeveel hebben ze er verkocht?

Maaike	100	− 30	=	70
Gert	100	− 60	=	40
Achim	100	− 40	=	60
Esther	100	− 20	=	80
Zela	100	− 10	=	90

Gert heeft de meeste loten verkocht.

Naam .....

4 De verkoop gaat verder!

Roos heeft 60 loten.

Ze verkoopt er 30.

Hoeveel heeft ze er over?

60 – 30 = 30

Ga maar door!

		verkocht	dan zijn er over
Koos	40 loten	30	40 – 30 = 10
Noor	70 loten	40	70 – 40 = 30
Pepijn	50 loten	20	50 – 20 = 30
Els	90 loten	50	90 – 50 = 40
Basim	80 loten	70	80 – 70 = 10
Selma	60 loten	50	60 – 50 = 10

5 Meester Wim schrijft alles netjes op.

70 – 20 = 50	100 – 90 = 10
80 – 20 = 60	90 – 70 = 20
60 – 10 = 50	60 – 50 = 10
90 – 30 = 60	80 – 50 = 30
50 – 40 = 10	70 – 60 = 10

6 Hoeveel zegels zijn er verkocht?

60 – 50 = 10
20 – 10 = 10
30 – 10 = 20
40 – 20 = 20
90 – 10 = 80
50 – 20 = 30
70 – 20 = 50
80 – 10 = 70
100 – 50 = 50
60 – 30 = 30

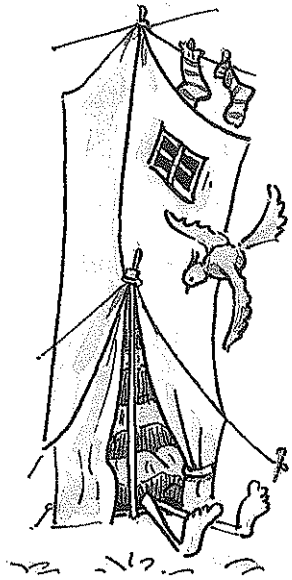

De heksenschool

Alle heksjes in de heksenklas zijn blij.

Vandaag leren zij nieuwe toverkunstjes.

Juf de heks die doet het voor.

Kijk maar goed wat ze doet!

1 Er zitten 34 mussen op het dak.

Riedel, reudel reg.....

Nu zijn er 3 weg!

Hoeveel mussen zijn er over?

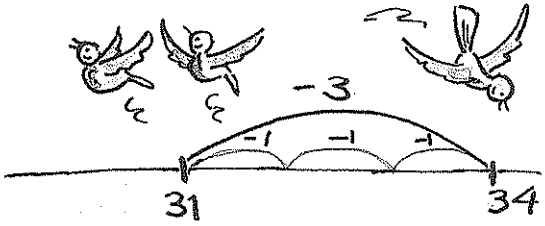

34 − 3 = 31

2 Nu mogen de heksjes het zelf proberen.

Doe maar met ze mee.

Hoeveel zijn er over?

46 mieren op een hoop.

Riedel reudel, reg

Nu zijn er 4 weg! 46 − 4 = 42

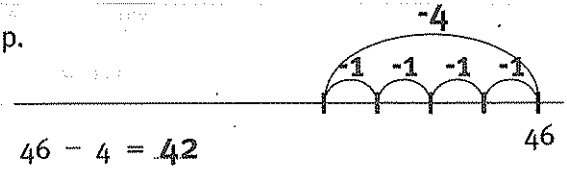

57 wormen in de grond.

Riedel, reudel reg

Nu zijn er 5 weg! 57 − 5 = 52

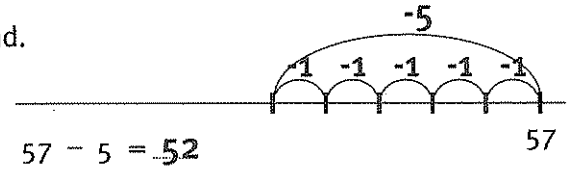

38 vliegen in een huis.

Riedel, reudel reg

Nu zijn er 6 weg! 38 − 6 = 32

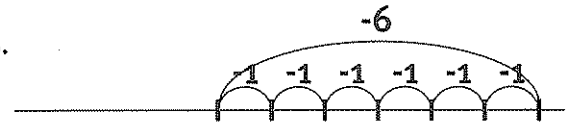

48 kippen op het stok.

Riedel, reudel reg

Nu zijn er 7 weg! 48 − 7 = 41

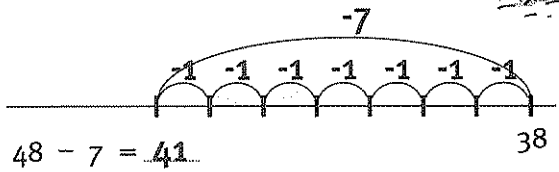

Naam .....

3 **Heksje Kras tovert er steeds 4 weg.**

Hoeveel zijn er over?

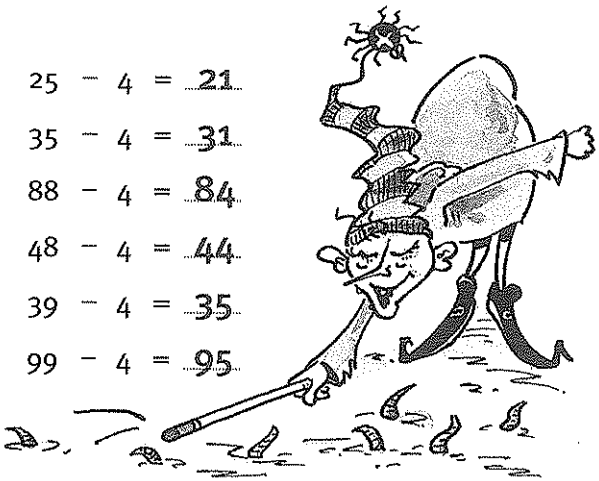

25 − 4 = 21

35 − 4 = 31

88 − 4 = 84

48 − 4 = 44

39 − 4 = 35

99 − 4 = 95

4 **Nu tovert ze er steeds 6 weg.**

Hoeveel zijn er over?

87 − 6 = 81

47 − 6 = 41

38 − 6 = 32

48 − 6 = 42

69 − 6 = 63

79 − 6 = 73

5 **Heksje Flodder weet het niet meer.**

Zacht zegt ze:

Riedel, reudel reg

Hoeveel zijn er nu toch weg?

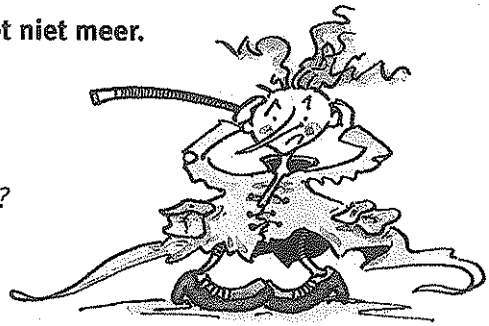

34 mussen

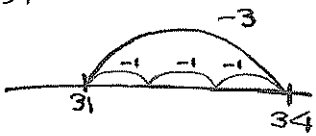

34 − 3 = 31

67 vliegen

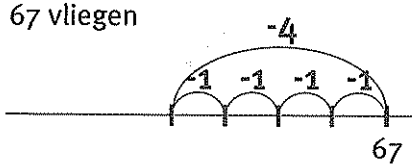

67 − 4 = 63

27 katten

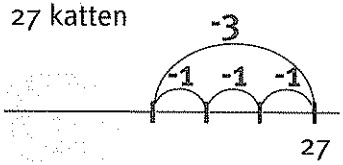

27 − 3 = 24

29 kippen

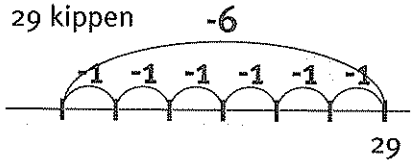

29 − 6 = 23

45 muggen

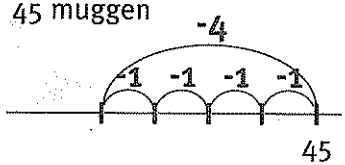

45 − 4 = 41

78 vissen

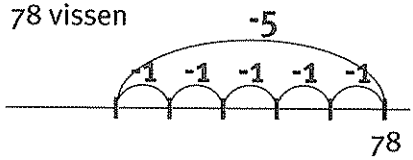

78 − 5 = 73

Waterpret

Karim is dol op water.

Iedere dag na school duikt hij in het bad.

Karim heeft een 50 badenkaart.

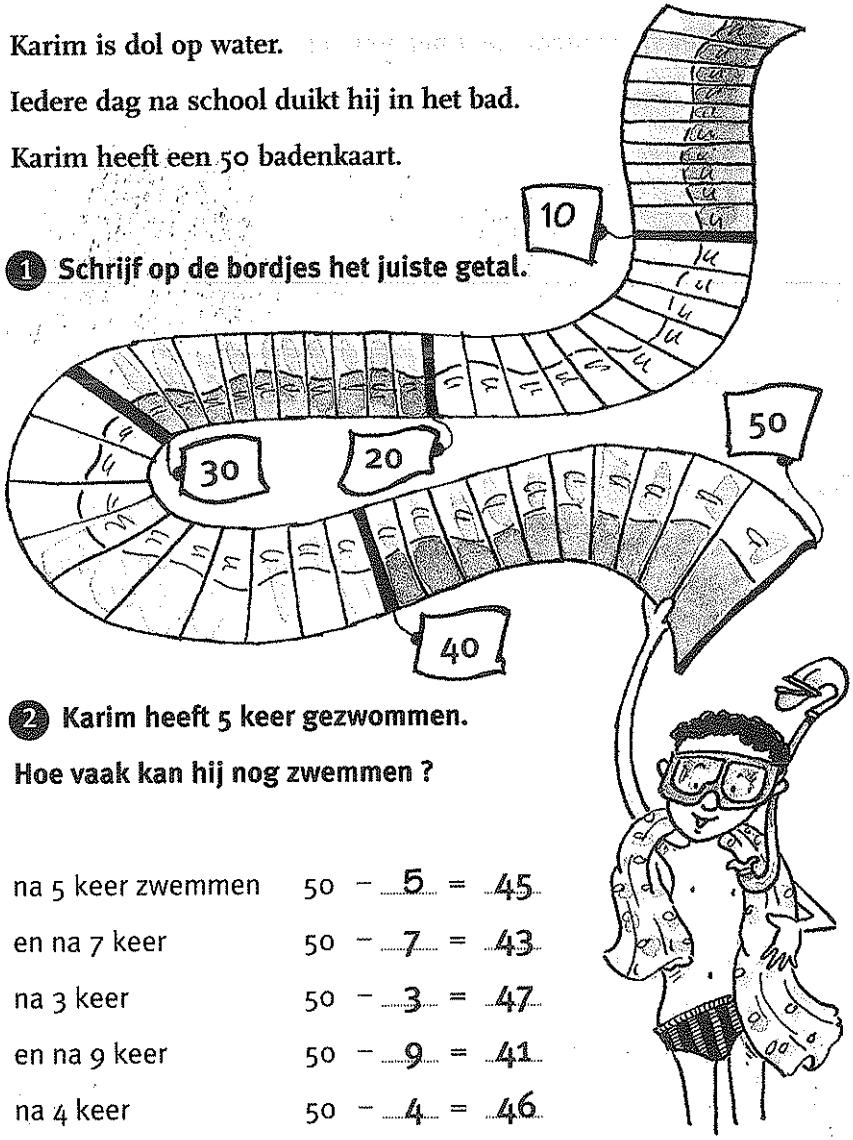

1 Schrijf op de bordjes het juiste getal.

2 Karim heeft 5 keer gezwommen.

Hoe vaak kan hij nog zwemmen ?

na 5 keer zwemmen	50	−	5	=	45
en na 7 keer	50	−	7	=	43
na 3 keer	50	−	3	=	47
en na 9 keer	50	−	9	=	41
na 4 keer	50	−	4	=	46

3 Tom duikt ook iedere dag in het water.

Hij heeft een 40 badenkaart.

Hoe vaak kan hij zwemmen?

na 6 keer zwemmen	40	−	6	=	34
en na 3 keer	40	−	3	=	37
na 9 keer	40	−	9	=	31
en na 4 keer	40	−	4	=	36
na 5 keer	40	−	5	=	35
na 7 keer	40	−	7	=	33

4 Noor is een echt waterrat.

Zij heeft een 70 badenkaart.

Hoe vaak kan zij zwemmen?

na 7 keer zwemmen	70	−	7	=	63
en na 2 keer	70	−	2	=	68
na 9 keer	70	−	9	=	61
en na 3 keer	70	−	3	=	67
na 5 keer	70	−	5	=	65

Naam .....

5 **Hans heeft 3 keer gezwommen.**

Hoeveel ritten zaten er op zijn badenkaart?

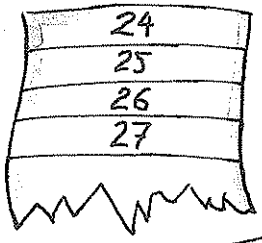

30 – 3 = 27

Ga maar door.

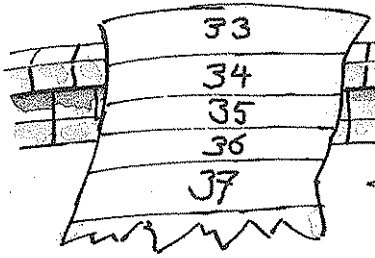

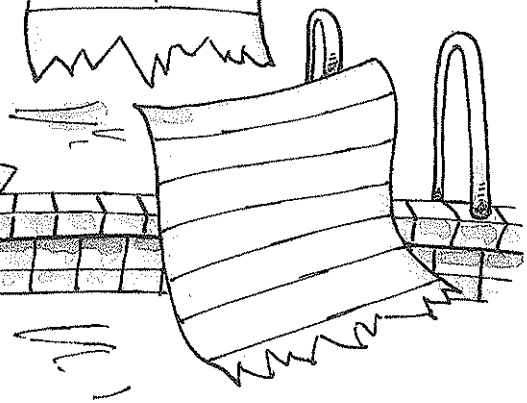

40 – 3 = 37

40 – 7 = 33

100 – 1 = 99

80 – 3 = 77

50 – 4 = 46

90 – 4 = 86

70 – 7 = 63

20 – 1 = 19

6 **Erwin zwemt ook graag.**

Hij heeft een 40 baden kaart.

Hij heeft er nog 35 keer over.

Hoeveel keer heeft hij al gezwommen?

40 – 5 = 35

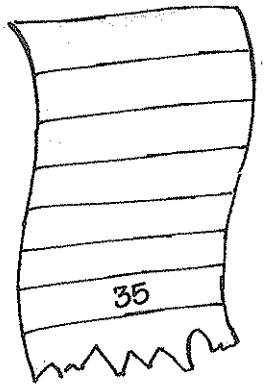

Ga maar door.

30 – 2 = 28

60 – 3 = 57

20 – 4 = 16

70 – 7 = 63

80 – 6 = 74

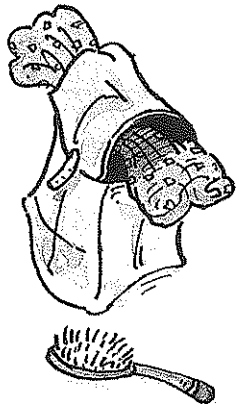

Hoe ver nog?

Vader, moeder, Frits en Kim maken een fietstocht.

Ze gaan logeren bij oma.

Maar wat woont ze ver weg! Het is wel 70 kilometer fietsen!

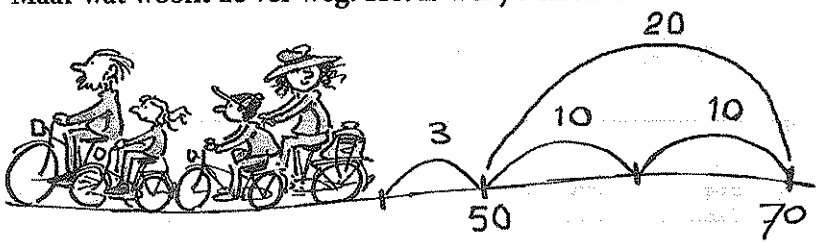

1 Na 23 km is Frits al moe. Hoe ver is het nog?

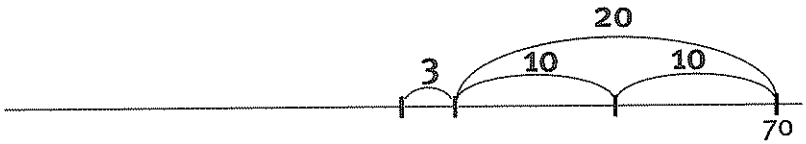

na 23 km 70 − 23 = 47

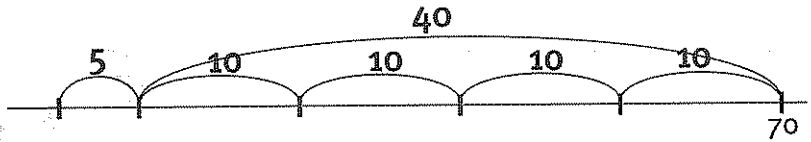

na 45 km 70 − 45 = 25

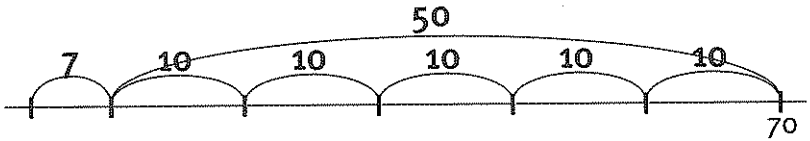

na 57 km 70 − 57 = 13

2 De volgende dag maken ze samen met oma een fietstocht.

De tocht is 50 km.

Maar nu is Kim gauw moe.

Soms vraagt ze: 'hoe ver is het nog?'

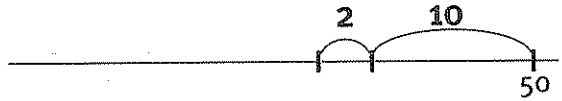

na 12 km 50 − 12 = 38

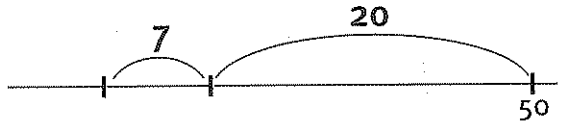

na 27 km 50 − 27 = 23

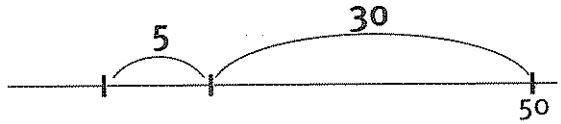

na 35 km 50 − 35 = 15

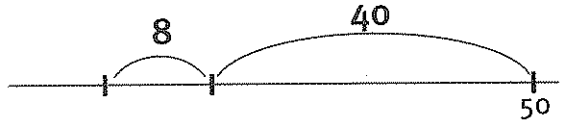

na 48 km 50 − 48 = 2

Naam .....

3 **Samen met oma gaan ze naar een pretpark, niet op de fiets maar met de auto. Het is 60 km rijden. Frits wil er snel naar toe. De autorit duurt hem te lang! Telkens vraagt hij: Hoe ver is het nog?**

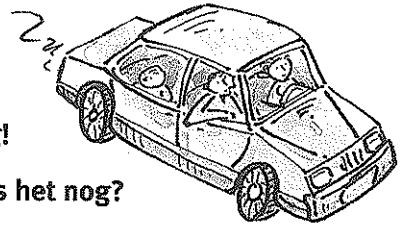

Op de teller staat hoeveel oma heeft gereden.

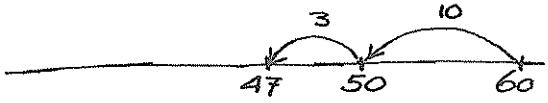

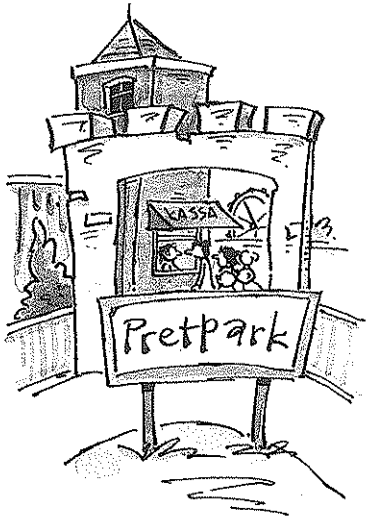

60 − 13 = 47

60 − 25 = 35

60 − 31 = 29

60 − 49 = 11

4 **Hoe ver is het nog?**

Hoe ver is het nog na 18 km?

90 − 18 = 72

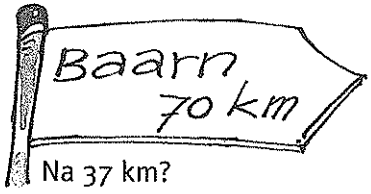

Na 37 km?

70 − 37 = 33

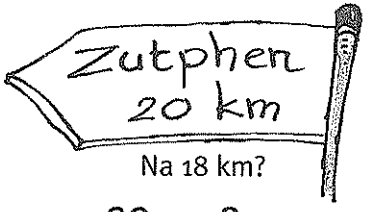

Na 18 km?

20 − 18 = 2

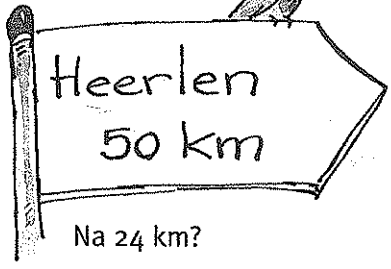

Na 24 km?

50 − 24 = 26

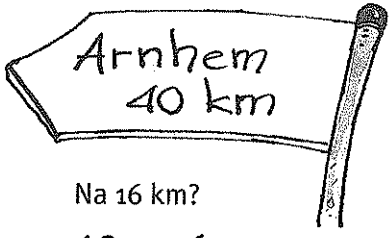

Na 16 km?

40 − 16 = 24

In de speelgoedwinkel

In de speelgoedwinkel van oom Toon is van alles te koop.

Olaf en Elif kijken hun ogen uit. Wat is er veel !

1 Elif heeft 70 euro in zijn spaarpot.

Hij wil graag het boek kopen. Hoeveel houdt hij over?

70 − 23 = 47

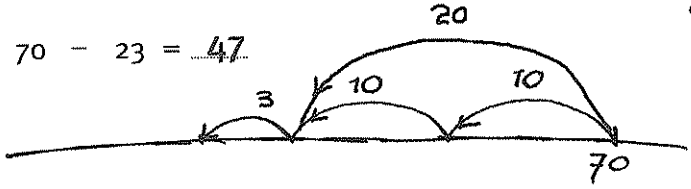

2 Olaf heeft 80 euro in zijn spaarpot.

Hoeveel houdt hij over?

Elif koopt	*Elif houdt over*	*Olaf koopt*	*Olaf houdt over*
	70 − 13 = 57	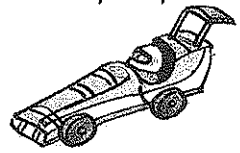	80 − 39 = 41
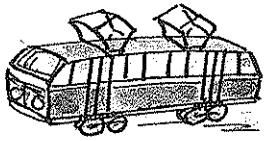	70 − 46 = 24	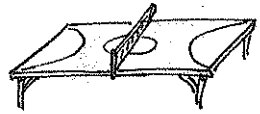	80 − 78 = 2
	70 − 34 = 36		80 − 37 = 43
	70 − 11 = 59		80 − 65 = 15

Naam .....

3 **Oom Toon kijkt rond in zijn zaak.**

Vandaag heeft hij veel verkocht.

Hij had 40 raceauto's. Hij verkocht er 18.

Hoeveel heeft hij over?

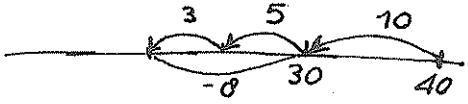

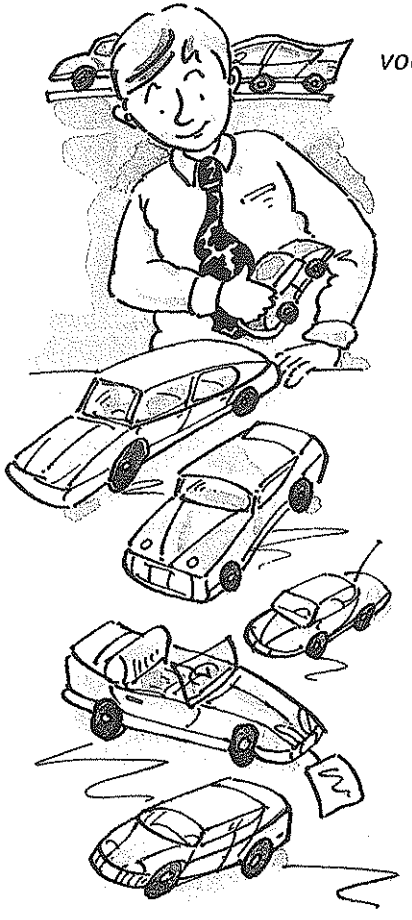

voorraad	*verkocht*	*hij heeft nog over*
40	18	40 − 18 = 22
50	34	50 − 34 = 16
30	11	30 − 11 = 19
60	25	60 − 25 = 35
70	37	70 − 37 = 33

4 **Reken maar uit.**

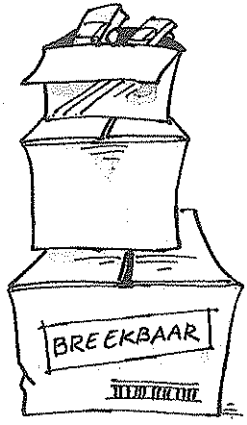

60 − 32 = 28
50 − 32 = 18
60 − 44 = 16
80 − 44 = 36
50 − 27 = 23
70 − 27 = 43

90 − 33 = 57
50 − 33 = 17
30 − 18 = 12
40 − 18 = 22
70 − 54 = 16
90 − 54 = 36

50 − 19 = 31
30 − 19 = 11
60 − 41 = 19
70 − 41 = 29
80 − 56 = 24
70 − 56 = 14

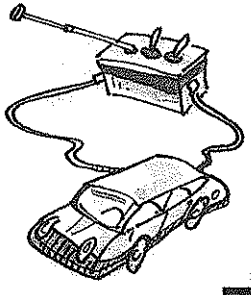

Mooie bloemen

1 Rik verkoopt bloemen.

Wat heeft hij er veel!

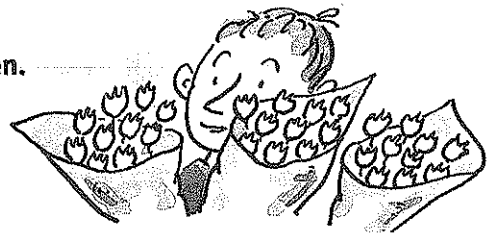

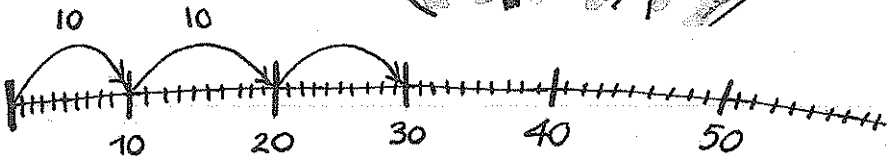

Dit zijn 3 groepjes van 10

3 x 10 = 30

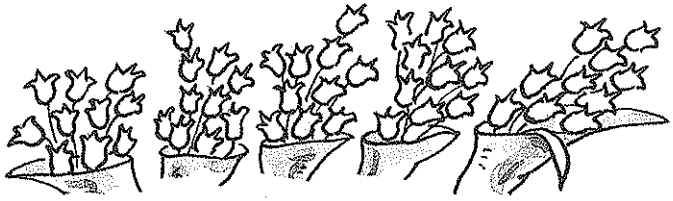

Dit zijn 5 groepjes van 10

5 x 10 = 50

Dit zijn 6 groepjes van 60

6 x 10 = 60

9 x 10 = 90

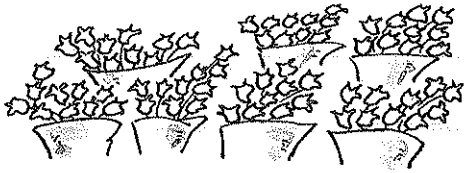

7 x 10 = 70

2 x 10 = 20

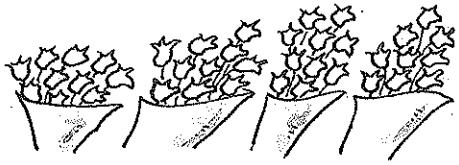

4 x 10 = 40

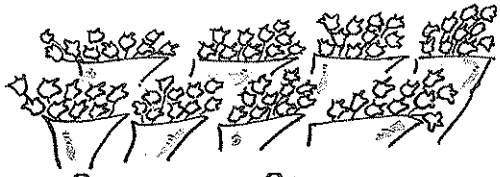

8 x 10 = 80

Naam .....

2 **Femke heeft voor haar eethuis bloemen gekocht.**

Op ieder tafeltje zet ze een vaasje bloemen neer.

Hoeveel bloemen heeft zij gekocht?

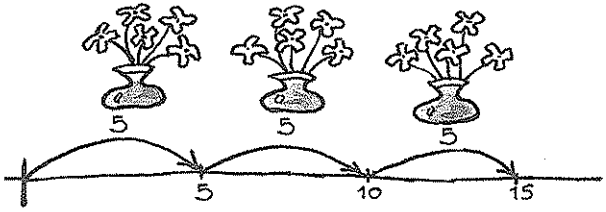

3 x 5 = 15

6 x 5 = 30

5 5 5 5 5 5
5 10 15 20 25 30

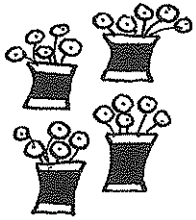

5 5 5 5
5 10 15 20

4 x 5 = 20

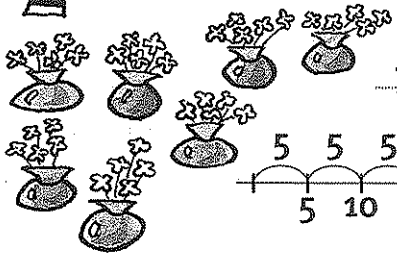

7 x 5 = 35

5 5 5 5 5 5 5
5 10 15 20 25 30 35

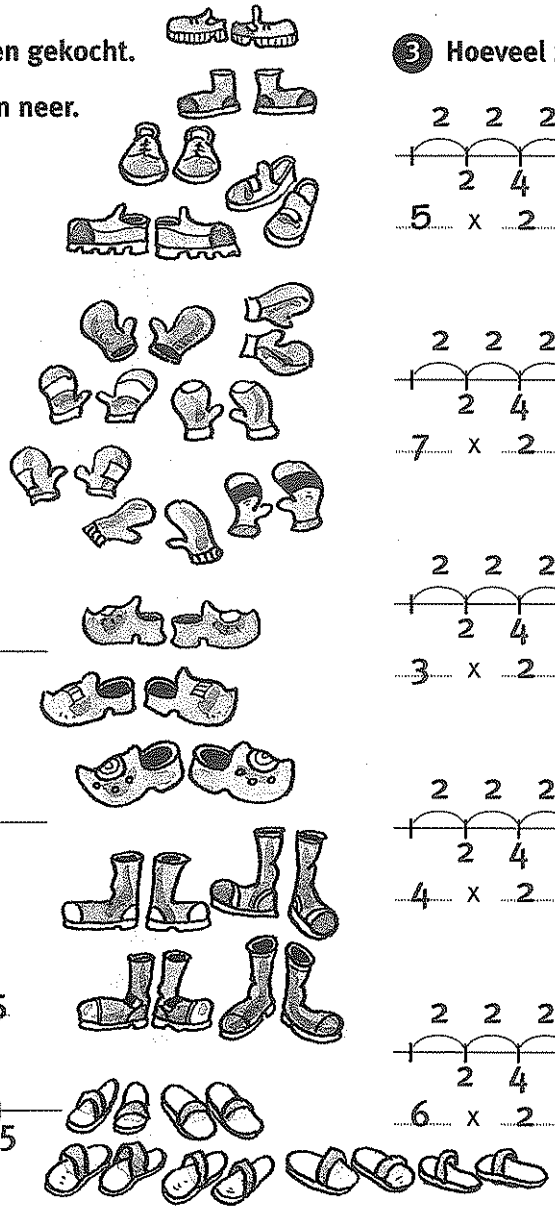

3 **Hoeveel zijn er?**

2 2 2 2 2
2 4 6 8 10

5 x 2 = 10

2 2 2 2 2 2 2
2 4 6 8 10 12 14

7 x 2 = 14

2 2 2
2 4 6

3 x 2 = 6

2 2 2 2
2 4 6 8

4 x 2 = 8

2 2 2 2 2 2
2 4 6 8 10 12

6 x 2 = 12

De Springplank

Op basisschool De Springplank is een springfeest.
Iedereen maakt grote sprongen.
De kinderen maken sprongetjes van 2,
De meesters maken sprongen van 5
en de juffen maken sprongen van 10.

1 Hoever springen deze kinderen?

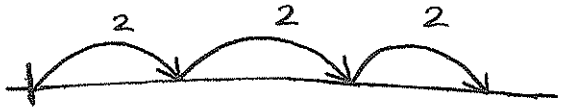

Dit zijn 3 sprongen van 2

3 x 2 = 6

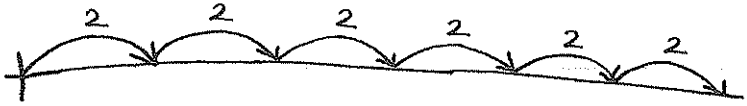

Dit zijn 6 sprongen van 2

6 x 2 = 12

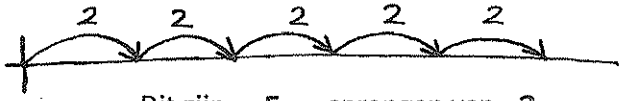

Dit zijn 5 sprongen van 2

5 x 2 = 10

2 Hoever springen de meesters?

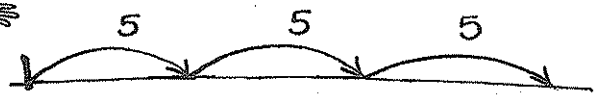

Dit zijn 3 sprongen van 5

3 x 5 = 15

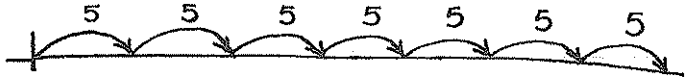

Dit zijn 7 sprongen van 5

7 x 5 = 35

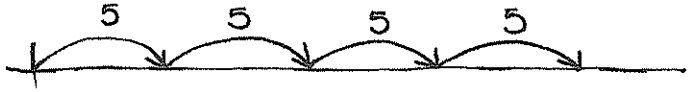

Dit zijn 4 sprongen van 5

4 x 5 = 20

Naam .....

3 Spring maar mee.

Teken de sprongen op de getallenlijn .

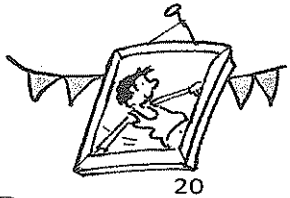

7 x 2 = 14

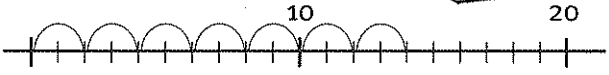

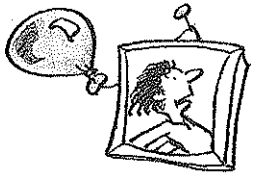

2 x 5 = 10

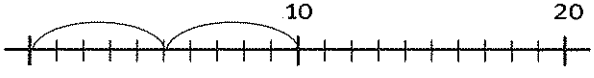

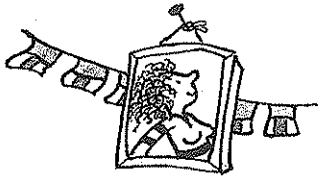

1 x 10 = 10

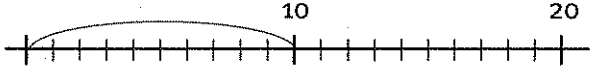

4 Ga maar verder. Teken de sprongen.

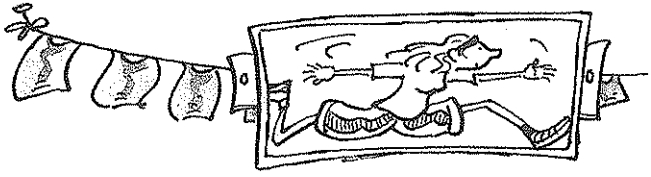

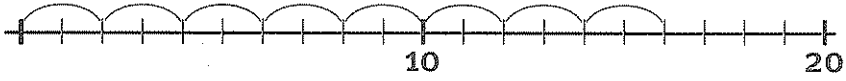

8 x 2 = 16

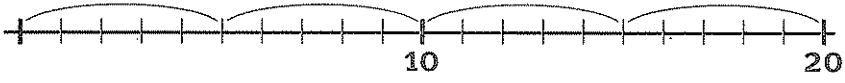

4 x 5 = 20

3 x 10 = 30

Ruilen?

Wat hebben Erik en Tim veel lekkers! Alle kinderen staan te watertanden, maar Erik en Tim willen ruilen voor knikkers.

1 Ruil maar mee.

Mark wil 3 koekjes.

Hoeveel knikkers moet hij betalen?

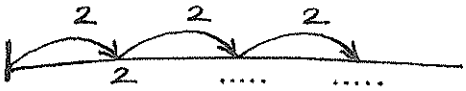

3 x 2 = 6

Ron wil 4 koekjes.

Hoeveel knikkers moet hij betalen?

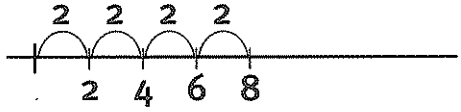

4 x 2 = 8

Els wil 5 koekjes.

Hoeveel knikkers moet zij betalen?

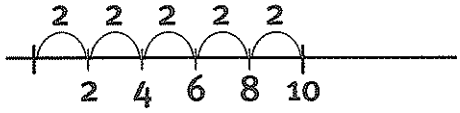

5 x 2 = 10

Thea wil 6 koekjes.

Hoeveel knikkers moet zij betalen?

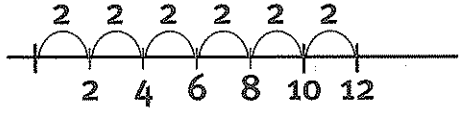

6 x 2 = 12

2 Erik en Tim maken een prijslijst. Vul hem maar in.

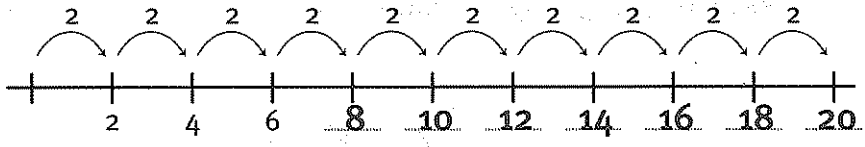

1 koekje kost 2 knikkers.

koekjes		*knikkers*		*totaal*
1	x	2	=	2
2	x	2	=	4
3	x	2	=	6
4	x	2	=	8
5	x	2	=	10
6	x	2	=	12
7	x	2	=	14
8	x	2	=	16
9	x	2	=	18
10	x	2	=	20

Naam .....

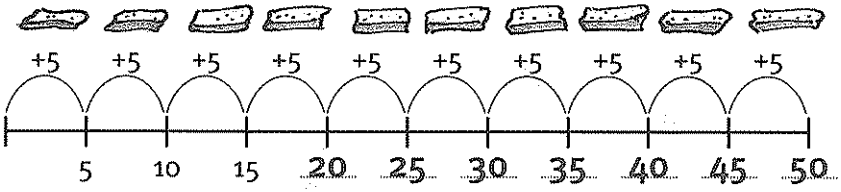

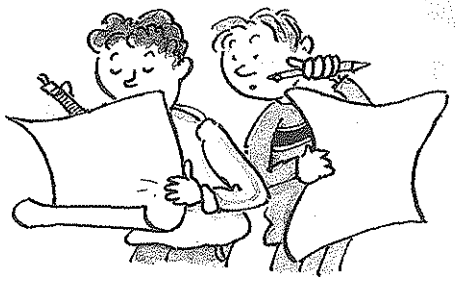

3 Vul dit lijstje maar in.

1 plakje cake kost 5 knikkers.

plakjes		*knikkers*		*totaal*
1	x	5	=	5
2	x	5	=	10
3	x	5	=	15
4	x	5	=	20
5	x	5	=	25
6	x	5	=	30
7	x	5	=	35
8	x	5	=	40
9	x	5	=	45
10	x	5	=	50

4 Dit is het gebakslijstje.

1 gebakje kost 10 knikkers.

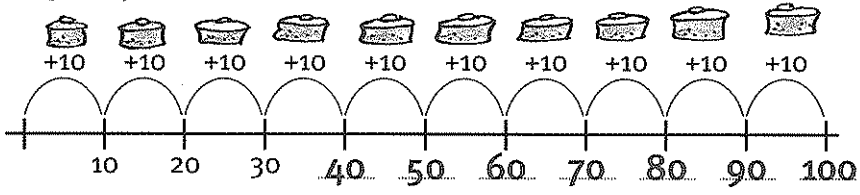

gebakjes		*knikkers*		*totaal*
1	x	10	=	10
2	x	10	=	20
3	x	10	=	30
4	x	10	=	40
5	x	10	=	50
6	x	10	=	60
7	x	10	=	70
8	x	10	=	80
9	x	10	=	90
10	x	10	=	100

Hoe ver ben je?